

DRUŽINSKI TEDNIK

Leto XV.

V Ljubljani, 28. oktobra 1943.

Štev. 43 (728)

Danes:

Demon ljubezni

NAŠ NOVI LJUBEZENSKI ROMAN

(Gl. str. 5.)

Prej ko bo listje z drevja odletelo, boljsemu letu se bo vse nadejati smelo.

Slovenski rek

DRUŽINSKI TEDNIK: Izhaja ob četrtkih. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Miklošičeva 14/III. Poštni predal št. 345. Telefon št. 33-32. — Račun poštne hranilnice v Ljubljani št. 15.393. — Rokopisov ne vračamo, nefrankiranih dopisov ne sprejemamo. Za odgovor je treba priložiti 2 liri v znakah.

NAROČNINA: 1/4 leta 10 lir, 1/2 leta 20 lir, vse leto 40 lir. — V tujini 64 lir na leto. — Naročnino je treba plačati vnaprej.

CENE OGLASOV: V tekstem delu: enostolpčna petlinna vrsta ali njen prostor (višina 3 mm in širina 55 mm) 7 lir; v oglašnem delu 4.50 lire. V dvobarnem tisku cene po dogovoru. — Notice: vrstica 7 lir. Mali oglasi: beseda 0.50 lire. Oglasi davek povsod še posebej. Pri večkratnem naročilu popust.

Uspešni obrambni boji na vzhodu

188 sovjetskih letal sestreljenih v štirih dneh

Führerjev glavni stan, 26. oktobra. Vrhovno poveljstvo oboroženih sil javlja:

Na jugu vzhodnega bojišča so postali večeraj boji v odseku med Melitopolom in jugovzhodno od Zaporozja posebno srđiti. V ogorženih bojih so bili ponovno zaustavljeni sovražni napadi in zajezeni nekateri vdori.

Težki boji so se nadaljevali tudi v Dnjeprovem kolenu. Naše čete so po uničenju vseh vojaško važnih naprav izpraznile mesto Dnjepropetrovsk. Sovjeti so privedli nove sile za napad na Krivij Rog. Severno od mesta so se tudi večeraj brez odmorov nadaljevali boji, ki trajajo že več dni.

Iz severozahoda v sovražnikov bok izveden protinapad lastnih oklepnihi enot je dovedel do vdora v pripravljene položaje boljševikov ter s tem bistveno razbremenil pri Krivojem Rogu boreče se nemške čete.

Na zapornih črtah vdrnega prostora so ostali brez uspeha številni sovražni napadi. Sovjeti so napadli z rekega mostišča severozahodno od Kremenčuga z močnimi silami, bili pa so s protinapadom zavrnjeni. Jugovzhodno in severno od Kijeva ter severozahodno od Černigova je prišlo ponekod do srđitih bojev, v katerih so bili Sovjeti povsed odbiti.

Na široki črti zahodno od Kričeva so napadli boljševiki z več strelskimi divizijami. S hitrim protinapadom so bili vdori omejeni in sovražne napadalne skupine vržene nazaj v njihova izhodišča.

Iz področja zahodno od Smolenska in južno od Velikih Luk javljajo le o manjših bojih.

Letalstvo, ki je skupno z rumunskimi letalskimi oddelki znatno olajšalo boje na jugu vzhodnega bojišča stotih čet, je sestrelilo v dneh od 22. do 25. oktobra 188 sovjetskih letal. V tem razdobju smo izgubili 14 letal.

V južni Italiji je prišlo le na nekaterih področjih do spopadov med prednjimi stražami.

Zaščitne ladje vojne mornarice so poškodovale na morju severno od Drontheima dva brza angleška čolna, od katerih je enega malo pozneje potopilo nemško lovsko letalo.

Nemški brzi čolni so prodrli v noči na 25. oktober proti angleški vzhodni obali in se spopadli z nadmočnim oddelkom angleških rušilec, hitrih topničark in zaščitnih morskis sil.

Ena britanska stražna ladja je bila potopljena, večje število sovražnih hitrih topničark pa poškodovane. Izgubili smo dva hitra čolna. Večji del njihih posadk smo utegnili rešiti. Oddelki letalstva in vojne mornarice so žestrelili nad zasedenim zapadnim pzenjem in nad Sredozemljem 20 anglo-ameriških letal.

Iz vojnih poročil nemškega vrhovnega poveljstva v preteklem tednu:

V bojih med Azovskim morjem in Zaporozjem smo po izredno hudih bojih dosegli velik obrambni uspeh. Pri tem se je poleg izvrstno se bojujoče pehote posebno odlikovalo topništvo. 22. oktobra ponoči so se naše čete po dolgotrajnih cestnih bojih v Melitopolu umaknile na nove postojanke na zahodu mesta. Na obeh straneh Dnjepropetrovska se je sovražniku v varstvu goste megle posrečilo postaviti mostišča na zahodni strani Dnjeptra. Na vdrnem področju jugozahodno od Kremenčuga se bijejo hudi boji. Sovjetske čete so ojačile napore, da prodro na Krivij Rog. Jugovzhodno od Kijeva in na področju severozahodno od Černigova smo v hudih bojih odbili mnogostevilne sovjetske napade. Zahodno od Smolenska so se izjalovili večini sovjetski napadi, naše čete so s protinapadom spet osvojile mnogogrede izgubljeno ozemlje in pri tem uničile neko manjšo sovražno skupino. 24. in 25. t. m. so naše čete v hudih bojih na bojišču med Azovskim morjem in Kremenčugom uničile 282 sovjetskih oklepnikov.

Z južnega italijanskega bojišča poročajo le o živahnem obojstranskem ogledniškem delovanju. Nemška le-

Kako je Badoglio izdal svoje zaveznike

Nemški dokazi o sramotni dvočlini vlogi italijanskega kralja in njegovih generalov

Krik števil

Na drugem mestu prinašamo obširen izvleček iz članka, ki ga je pod naslovom »Oračuna« priobčil v četrtek »Slovenski dom«.

V prejšnjih časih, ko so bili stolpci naših dnevnikov polni debat o potrebi milijonskih kreditov n. pr. za ljubljansko bolnišnico in so o tem izhajale celo propagandne brošure ter se je anketa vrstila za anketo — v tistih časih bi bili o mnogo nedolžnejših stvarih, kakor so številke omenjenega »Oračuna«, imeli priložnost brati cele skladovnice dokumentarnih knjig in razprav; bi bili zasuli Narodno skupščino z interpelacijami in resolucijami naših političnih in gospodarskih zastopnikov vseh struj in smeri; bi bili doživeli protestne seje občinskih odborov vseh naših mest, trgov in vasi; bi bili slišali glas Zbornice za TOI in Kmetijske zbornice, univerze in Akademije, sociologov, arhitektov in umetnostnih zgodovinarjev, narodnih dam in študentov, pesnikov in pisateljev, predvsem pa vseh mogočih društev in klubov za odpravo socialnih krivic — skratka, vsa tako imenovana smetana naroda bi bila s spontanim oporenjem razglasila Beogradu in vsemu svetu, da se je nad nami zgodil nezahšan zločin in da zahtevamo takojšnjo in popolno poravnavo prizadejane nam skode.

In danes? Danes, ko so naši lastni ljudje v dveh letih tako temeljito »likvidirali« vse kulturne in civilizacijske attribute slovenske kmetije, slovenske šole, slovenskega gospodarstva in slovenske morale, da je n. pr. naša Dolenjska za desetletja padla na stopnjo najbolj zaostalih srbskih in hrvaških pokrajin predvojne Jugoslavije? Danes niti vran ne zakraka o zapravljenih milijardah, ki bi si z njimi mogli postaviti in opremiti najmanj sto — slišite, sto! — velemodernih bolnišnic, t. j. toliko, da bi sleherni naše mesto, sleherni naš trg lahko dobil novo bolnico z rentgenom in kirurškim oddelkom, z laboratorijem in kliniko. Danes za Ljubljano te milijarde niso dogodek, ker je za zdaj še ne bole; in tako je strohatna bilanca, komaj razodeta, jela že toniti v pozabo, tja, kjer bodi po želji nekaterih »rodoljubov« za vekomaj spravljeno vse naše jalovo trpljenje zadnjih dveh let.

Morda pa smetana našega mesta ni brala? Morda sploh načelno ne bere in ne ve ničesar, kar se z našo rajo godi? Ali se je pa preveč zatopila v danes res prevlačne študije o »Posledicah vojnega zvišanja dividend Crnoborze d. d. za oportunistični konjunkturizem slovenskega političnega gospodarstva«? In v proučevanju takisto velevačnega »Vpliva modernega trogloditstva na rast psihopatskih ekscesov historičnega materializma pri Slovencih«?

Smetana meščanske Ljubljane molči in v varnem zaledju skriva svoj ščit, da bo ostal svetel in čist, ko se bo hudournik izlil. Le slovenski žurnalist ne more molčati: v prvi bojni črti stoji, ne mameč se za blato, ki ga pljuskuje na njegov ščit razdivjane vodé kaotičnih strasti, ker je edini razumnik, ki je ostal z glavjo in srcem zvest trepetnemu narodu in ima pogum javno izpovedati: danes se bije boj za narodovo usodo, danes se naš človek utaplja — ko bodo vodé spet čiste in bistre, bo neomadeževani ščit brez haska, če bo mogel Slovenec iti z njim le še na utopljenčev pogreb.

Namen teh dveh let državljanske vojne ni mogla biti narodna osvoboditev Slovencev; drugače se sovbojevalci ne bi bili bratili z Badogiovi vojaki in ofiriji proti slovenskim nacionalistom in priznali Italijanom na našem strujenem narodnem ozemlju avtonomijo. Njihov cilj tudi ni mogla biti socialna osvoboditev našega naroda; drugače ne bi bili tako načrtno uničevali ljudskega premoženja daleč za fronto, da je naš mali človek postal dobesedno berač in da bo vrhu tega politično, socialno in gospodarsko še neizmerno bolj odvisev od močnejših in manj siromasnih sosedov, kakor je bil že doslej — tistih sosedov, o katerih ves čas vojne niti enkrat nismo slišali, da bi njihovo življenje in imetje kolikaj trpelo od lastnih osvobojevalcev. Torej je bila dveletna »narodna borba za našo narodno in socialno svobodo samo blesteča pretveza, samo maskiran, zato pa tem brezobzirnejši boj za politično oblast. Vse naše človeške in gnotne žrtve so bile tedaj, naj pride po tej vojni na krmljo kakršnen koli »nove red«, z narodnega in socialnega stališča popolnoma zaman; ne samo to, bilé so, pa dosegljivi rezultati sodeč, zgolj sredstvo za kraj narodni in socialni pogin.

Zato krik teh milijard ne sme otopeni ob gluhi tišini našega meščanstva. Zato preko te grozotne bilance ni mogoče iti na dnevni red, če nečemo, da bi sedanjí rod doživel poleg gnotnega še duhovni bankrot. Zakaj, te milijarde so nekrita hipoteka na naš narodni obstoj, katstrofalna zlasti zato, ker se v teh dveh letih za- Nadaljevanje na 2. strani pod črto

Berlin, 22. okt. »Völkischer Beobachter« je iz zapiskov vrhovnega poveljstva povzel podatke in po njih podal točno sliko in zgodovino izdajstva Viktorja Emanuela in Badogiove klike. Iz teh podatkov je kakor na dlani jasno, da je ta družba že dolge mesece snovala izdajo.

Ko je bil 25. julja odstranjen Duce, je bilo nemškemu vrhovnemu poveljstvu jasno, kam vse skupaj meri. Že dolgo let se je vlekla napetost med delom italijanske vojske in fašizmom, največ zaradi odpora nazadnjaških krogov, ki jim socialne prenosne fašizma niso bile po volji. Savojska hiša je za odpor zavestno podpirala. Omogočila je odstranitev moza, ki je Italiji priložil veličino in osramotila narod z novim izdajstvom. Že dolgo so v vojaških in Savojskih krogih govorili o Dinu Grandju kot nasledniku Mussolinija. Ta mož je ponujeno vlogo tudi sprejel. Ko je Italija stopila v vojno, so je podtalno rovarjenje še ojačilo. Kmalu je stopilo na plan tudi ime Pietra Badoglia. Čigar sin se je kot generalni konzul v Tangerju stalno družil s predstavniki Italiji sovražnih dežel in podobno kakor mornariški odposlanec v Budimpešti, grof Ponzia di San Marino, izjavljal, da se »bomo mi kmalu skupaj v Angliji vojskovali proti Nemčiji«.

Zarotniška klika je s spretno igro izpovedala januarja letos načelnika glavnega stana maršala Cavallera, na njegovo mesto pa je prišel general Ambrosio, član dvorske klike. Ta mož je moralno in odpornost silo Italijanske vojske še bolj podiral in postavil na vodilna mesta svoje somišljenike, ki so v vojsko zanesli razdore, katerim tudi fašizem ni bil kos.

Italijanski vojak je pod dobrimi poveljniki mnogokje pokazal pravo hrabrost, posebno tedaj, kadar se je boril pod nemškim poveljstvom. Toda Ambrosio je poskrbel, da so akcije vodili ljudje njegovega kova, ki so našlo vojaštvo puščali na cedilu. Tako so ustvarili plodna tla za izdajstvo. Zmotili pa so se v tem, ker so z večnimi zarotavljani in častnimi besedami upali premotiti Nemce in jim onemogočiti narzo intervencijo. Toda po 8. septembru je nemško poveljstvo urno poselilo v zavezo in prekrizalo vse izdajalske načrte.

General Roatta paktira s partizani

Takoj po nastopu generala Ambrosia so dvignili glave zarotniški generali, ki so spominjevali Balkan in napenjali vse sile, da bi izpodkopali ugled hrvaških oblasti in razmere v novi državi še bolj zapletli.

Tam je širil poveljnik 2. armade general Roatta, ki je na Hrvaškem, na ostalem Balkanu, v Grčiji in Bolgariji mekal strene in povsod svojim zaveznikom metal polena pod nože. Roatta je podpiral prevratnike, ki so nagajali nemški vojski, in držali z nastilji prebivalstvo tam, kjer so oddelki nemške vojske hoteli narediti red in mir. Roatta je na debelo zalagal upornike z živili in strelivom in jih naganjal v borbo proti nemški vojski. Načelnik glavnega stana Cavallero je zahteval nemškega poveljstva temu početju sicer sklenil narediti konec, toda Ambrosio in Roatta sta vsa njegova povelja brisrala. Roatta je še naprej zalagal četnike z orožjem in hrano in zraven silil nemško poveljstvo v očiščene nastope proti upornikom in ponujal svoje sodelovanje. Pri skupnih akcijah pa je spet vlekval na svojo stran in z vsemi mogočimi in nemogočimi izgovori onemogočal odločen nastop. Večkrat se je dogodilo, da so Italijani izpraznili nekatera ozemlja in jih prepustili v oblast četnikom in upornikom.

tala so uspešno napadla sovražno oskrbovalno oporišče Neapelj.

Na vzhodnem Sredozemskem morju se je nemškim vojakom posrečilo uiti iz vojnega ujetništva, v katero so začasno prišli. Ko jih je podprlo nemško letalstvo in so dobili ojačenja, so v naskoku zavzeli po sovražniku zasedeni dodekaneški otok Levihto. 22. oktobra so se oddelki našega letalstva skupaj z našimi četami izkrcali na otoku Stampaliji, ki so ga imeli zasedenega Badogioveci in Britanci. Otok so zasedli in zajeli mnogo ujetnikov.

22. oktobra je naše letalstvo v vzhodnem Sredozemskem morju potopilo neki sovražni rušilec, nekoga drugega pa poškodovalo z bombnim zadetkom.

Pod zaščito gostih oblakov in deževnega vremena so 25. t. m. preleteli ameriški bombniki jugovzhodno Nemčijo in brez cilja odvrgli nekaj bomb na nekatero kraje.

23. oktobra ponoči so se v Rokavskem prelivu spopadli naši torpedni čolni z brodomjem britanskih križark. Naši čolni so potopili neko angleško križarko in torpedirali dva rušilca. Lastnih izgub in škod ni bilo.

Nemška bojna letala so bombardirala posamezne cilje na mestnem področju Londona.

nikom. Ta general je na vse proteste odgovarjal, da te »pomagače« potrebuje zaradi lastne zaščite in jih ne more na noben način pogrešati. Istočasno je Roatta uprizarjal strahovalne pohode na civilno prebivalstvo in klal mirno ljudstvo, zlasti srbsko, da je s tem razburjal ljudi in podiral nemško obnovitveno delo. Brž ko je nemško vrhovno poveljstvo za kakšno početje izvedelo, je najodločneje protestiralo in preprečilo nadaljnje krvoločke izpade tega propadlega generala.

Komunisti

Višek pa so dogodki dosegli, ko so Roatta in njegovi generali februarja letos odklonili pomoč nemški vojski za skupen nastop proti upornikom, po drugi strani pa se je izvedelo, da so se ti generali začeli lepo pogajati in družiti s komunisti. Če je moral proti njim nastopiti, se je z njimi prej dogovoril o odprtini, skozi katero so uporniki zmerom lahko pobegnili. S tem pompoznimi ofenzivami je poskušal slepiti nemško poveljstvo, toda igra je bila preveč prozorna. Posebno je bil Roatta naklajn komunistom in je ukazal svojim podrejenim, da ne smejo ubogati navodil nemškega poveljstva in ne smejo nastopiti v času, ki ga je v ta namen poveljstvo določilo. Tako je razbojniško omogočil unik. Roatta je zahteval zase tudi poveljstvo hrvaške vojske in pripraviti Anglezem mostišče ob Jadranu. Toda njegova igra je prišla na dan in dogodki po 8. septembru so dokazali, da je imelo nemško poveljstvo prav, ko je bilo do Roatte in njegovih sozarotnikov skrajno oprezno.

Položaj na Balkanu se ni nič spremenil niti potem, ko je Roatta prevzel poveljstvo 6. italijanske armade na Siciliji. Njegov naslednik je postal namreč general Robotti, ki je skušal skupne nemško-italijanske nastope proti komunističnim razbojniškom onemogočiti s tem, da je komuniste vedno izpuščal skozi italijanske bojne črte v gorovje.

Nemško vodstvo tega ni moglo več trpeti tudi zaradi varnosti evropske trdnjave na Balkanu. Nemški zunanji minister in namestnik nemškega vrhovnega poveljstva sta pri obisku v Rimu načela to zavedo.

Mussolini se je vpričo Ambrosia jasno izrekel za boj proti četnikom in za razorožitev. Ambrosio pa je to odklonil, s čimer se je pokazala Nemcem nasprotna usmerjenost v Italijanskem vrhovnem poveljstvu.

Ko so se začeli nemški nastopi, so Italijanska poveljstva grozila celo z represalijami proti nemškim oddelkom. Poveljnik 11. Italijanske armade pa je javno razglasil, da so četniki enakovredni Italijanskim oddelkom in zahteval takojšen odpoklic nemških čet ter izročitev ujetih kolovodij.

General Roatta si je v svojo politiko na Balkanu pridobil take zasluge, da mu je načelnik vrhovnega poveljstva general Ambrosio zaupal vodstvo odseka, ki je bil nasprotno najbližji. Dobil je poveljstvo nad VI. Italijansko armado na Siciliji.

Izdaja na Siciliji

»Völkischer Beobachter« podpisuje nato podrobno, kako so se Italijani vdali na otokih Pantelleria in Lampedusa — čerpar bi se bila otoka lahko branila več mesecev — in pripravili vse potrebno tudi za olajšanje anglosaške invazije na Sicilijo.

Ze maja 1. 1943, torej cela dva meseca pred izkrcanjem na Siciliji, je nemško vrhovno poveljstvo ponudilo Italijanskemu za okrepitev čet v Afriki več nemških divizij, kar pa je Italijansko vrhovno poveljstvo odklonilo, potem ko je Duceju o vsej stvari poslalo napačno obvestilo.

Sicer je Roatta nekaj dni po izkrcanju na Glas izjavil, da je treba Italijo braniti na Siciliji, hkrati pa je svojim častnikom dejal, da je obramba možna le na črti Genova-Rimini, če ne bo Nemčija poslala motoriziranih oddelkov na pomoč, ki pa jih je nemško poveljstvo ponudilo že maja meseca, a jih je Italijansko poveljstvo tedaj odklonilo. Bil je torej pripravljen prepustiti sovražniku polovico Italije, namesto da bi misli na resno obrambo domovine.

Če je že na najvišjih mestih vladal tak duh, potem je nesposobnost Italijanskega vojaštva čisto razumljiva. Italijani na primer niso bili sposobni pripraviti dovolj streliva za protitančkovske in obalne topove, ki jim jih je poslala Nemčija.

Prav tedaj pa je Italijansko vrhovno poveljstvo zahtevalo od nemškega, naj mu prepusti poveljstvo nad vsemi četami, ki se borijo v Italiji, maršalu Kesselringu pa poslalo še posebno zahtevo, naj skrči število svojih sodelavcev.

10. julija, ko se je začelo izkrcavanje na Siciliji, je bila izdaja že v celoti jasna. V vseh krajih, kjer so se Angleži in Amerikanci izkrcali, se Italijanske čete sploh niso upirale. Predajale so se sovražniku, ali pa zapustile bojišče, ne da bi bile uničile vojaške naprave.

Zahrbtna igra maršala Badoglia

Nemški list navaja dalje vse detaile v zahrbtni igri Badoglia in njegovih generalov po državnem udaru 25. julija in nadaljuje:

6. avgusta je Ambrosio na posvetih v Trbižu predlagal maršalu Keitelu, naj bi Italijansko vojsko v severni Italiji ojačili s četami z Balkana in iz južne Francije. Hinavsko je izjavljal, da bo Evropo zadel največji polom v zgodovini, če ne bosta Italija in Nemčija složno kos položaju.

Medtem so pa Italijani skušali ovirati pohod nemških čet v dolini Adige in zasedbo omejenih področij. Badoglio je 13. avgusta poslal svojega pooblaščenca v Madrid in Lizbono ter sporočil, da je pripravljen prestopiti k Anglezem ter jim izročiti odrezane nemške divizije. Da so ti izdajalski nameni docela resnični, se je nemško poveljstvo prebrčalo isti dan na posvetih v Bologni, kjer sta se maršal Rommel in general Jodi sešla z načelnikom italijanskega poveljstva Roattom. Nemci so računali z vsemi možnostmi in so kraj posvetovanja za vsako morebitno zavarovalno z oddelki SS, dasi na hudo Roattovo jezo.

General Jodi je zahteval, naj se laške čete od meje umaknejo na fronto, kakaj nerazumljivo je, da tedaj, ko Nemčija ojačuje obrambo Italije, Italijani rinejo na Alpe.

Roatta je hinavsko zagotavljal brezpogojno zvestobo Italijanske vojske in poveljstva, češ da Italijani niso izdajalci, ki bi sredi bitke prestopili k sovražniku. Toda medtem so potekala pogajanja za vjajo. Prav zato so sodili, da se morajo Nemcem še posebej hiliti. Badoglio je 29. avgusta potožil, kako ga boli nezaupanje, katero je v Bologni izrekel general Jodi. Če Italija ne bi hotela ostati z Nemčijo, bi kralj ne imenoval njega za predsednika vlade in Italija ne bi še naprej pustila uničevati svojih mest. 1. septembra je laški zunanji minister zagotovil nemškemu poslaniku, da se bo Italija borila in nikoli vdala. 3. septembra je Badoglio sam to zagotovilo ponovil — skoraj isto uro, ko je njegov zastopnik general Castellano v Stracussu podpisal najnečastnejšo vjajo z zgodovini.

Ta sramotno listino so objavili šele, ko so se zavezniki izkrcali pri Salerno za hrabro Nemcem in ko so Italijanska mesta bila že osem dni izpostavljena bombardiranjem.

Izpodlelela zarota proti Hitlerju

Višek te izdaje pomeni načrt Italijanske vladarske rodbine za izročitev Hitlerja zaveznikom. Kralj je nemškemu vojdu po Badogiovi sporočilu prošnjo, naj pride takoj v Italijo, da se bo z njim in vlado razgovarjal o ojačenju odpora. Vabilo je bilo seveda odklonjeno. Prišlo je točno tedaj, ko so bili že sklenili izročiti Anglezem in Američanom Mussolinija ter so se dogovorili, da bodo tako storili tudi s Hitlerjem.

Hitri nemški poseg je preprečil načrt, da bi razgrajli zveze med severnimi in južnimi nemškimi divizijami, z divizijami v Franciji in na Balkanu. Vzlic temu so bile nemške čete povsod v težkem položaju. Na Siciliji se je znašlo nekaj nemških divizij sredi šest Italijanskih in so se s silo morale prebiti skozi močne Italijanske utrdbe na Korzi. Tam je bila ena nemška divizija na južnem delu. Ta se je morala z vso naglico prebiti proti Bastiji. Pred Rimom je stalo 7 najboljših Italijanskih divizij, med njimi 3 motorizirane ali oklepne. Toda sredi te sile sta se dve nemški diviziji znašli in zasedli postojanke severno in južno od Rima.

V Zgorajni Italiji, ob alpskih prehodih, tudi ob prehodih s Koroške v Istro ter na Balkanu je Badogiova vlada postavila številčno dosti močnejše čete, kakor pa so bile tod nemške. Povrh so bile nemške čete še zaposlene z boji proti upornikom. Le ponekod, kakor v Grčiji in na Kreti, so bile nemške sile številčno enake ali nekoliko močnejše. Na Rodu pa je mal nemski posadki stalo nasproti 40.000 Italijanov.

Tako je bilo, ko se je pričel nemški protidarec s takšno silo, hitrostjo in točnostjo, da je vzol snpo ne samo izdajalskim četam, temveč tudi sovražnikom. V nekaj dneh so Italijanski oddelki v prostoru med Neaplom in Rimom, v Severni Italiji, ob prehodih, ki drže na Tirolsko in na Koroško, na Prilorskem, v južni Franciji in na Balkanu razoroženi. V Egejskem morju je nemška vojna mornarica prevzela Italijanske vojne in trgovske ladje, nemška vojska pa zasedla letališča ob Jadranski obali. Če večina Italijanske mornarice v Speziji ne bi bila do zadnjega oddelka pripravljena na izdajo, tudi ta ne bi bila ušla svoji usodi. Tako pa zdej Angleži lahko poročajo, da je vodstvo Italijanske mornarice že davno poslalo svoje zvezne častnike k poveljniku angleške mornarice. Badogiovi mornariški minister je dal povelje za odhod že pred objavo izdaje.

»Völkischer Beobachter« končuje svoje zgodovinsko poročilo z besedami:

Izdaja, ki je ni večje in zahrbtnejše v zgodovini, je padla na izdajalce same. Italijanske vojaške sile ni več, je lahko poročalo že 10. septembra nemško vrhovno poveljstvo. Za večne čase pa bo ostalo zaničevanje izdajalcev.

Svet je sodbo o tem že povedal. Iz ust sovražnika se ta sodba glasi: »Ta ledaja nad lastnim narodom in lastnima vojnim tovarševim je ana največji prevar v svetovni zgodovini. Ime Savojska bo ostalo psotva za vse večne čase.«

Listek „Družinskega tednika“

Slabo spanje in njegovi vzroki

Brez spanja ni življenja

S spanjem je kakor z zdravjem. Dokler je v redu, se ne zavedamo, koliko je vredno, šele če imamo za seboj neprepano ali slabo prepano noč, znamo ceniti dobro, mirno spanje. In dokler nismo prvič slabo spali, smo bili prepričani, da moramo dobro spati.

Zakaj vendar? Ali ni spanje izgubljen čas? V spanju nimamo ničesar od življenja, ali torej ne bi šlo tudi brez spanja? Nak, odgovor je samo eden in določen: ne! Življenje brez spanja ni mogoče. Spanja z ničemer ni mogoče nadomestiti.

Kaj se godi z nami v spanju

Spanje je najboljša sprostitelj za dušo in telo. V spanju sta obe na počitnicah! Tako smo povedali po domače, učenjak vam bo pa dejal, da izloča telo v spanju strupeno žlindro, ki se je ob budnosti v organizmu nabrala, da se organizem presnavlja. Avtomobilist bi spanje primerjal s svojim motorjem, kadar izključi prestopa in motor prosto teče. Vsi deli stroja opravljajo neizpremenjeno svoje delo: prav isto se med spanjem godi s človeškim organizmom. Človek diha, prebavlja, ledvice in jetra delujejo nemoteno, kri dalje kroži po žilah, centrala čutnih in živčnih organov je budna, saj speč človek pametno odgovarja na kratka vprašanja, ne da bi se drugi dan tega spomnil. Nekateri organi med spanjem se intenzivneje delajo kakor sicer, tako denimo nekateri žleze; ponoči se bolj potimo kakor podnevi in izločamo več strupov, ki morajo iz organizma, če naj ostane zdrav. Prav tako je pa duševno življenje v spanju zelo razbuzano. Svet sanj je neomejen. Skratka: spanje daje človeku potrebno moč za prihodnji dan, zato je nenadomestljivo.

Ogrožanje spanja

In vendar — kako hitro si lahko pokvarimo dobro spanje! Ali ni dovolj, če brenčanje komarja, na že ne moremo zaspati! Marsikdo se bo še spomnil, kako slabo je spal na tuli postelji, ker je bila žimnica pretrda ali oceda pretežka. Prav tako nas oropa spanja bolezen zakaj prav nekatere bolezni se ponoči poslabšajo in bolniku ne dajo zaspati.

Prav neprijetne so razne kožne bolezni, ki prično ponoči hudo srbeči in nam pokvarijo mirno spanje. Zenske imajo pa v dobi mene hud naval krvi v glavo ali k srcu, kar prav tako moti spanje. Nemirno spanje je pogosto tudi posledica prebavnih motenj in vetrovnosti, ki nastane, če smo zvečer pojedli kakšno jed, ki napenja. Naj tudi hkrati omenimo, koliko ljudi je samih krivih, da slabo spe. Nekateri se kar ne morejo odovedati zvečer ljubljani črni kavi, čeprav vedo, da jim vzmernira živce in jih oropa zdravega sna! Drugi spet pozno v noč kade močne cigarete in pijejo alkoholne pijače, ki so dobremu spanju prav tako nevarne.

Vpliv duševnosti

Zelo važna je tudi prava izbira duševne hrane v poznih večernih urah.

Kdor se zvečer na vse pretege „gulji“, bo prav gotovo slabo spal, prav tako kakor tisti, ki pozno v noč bere napete in krvave kriminalne zgodbe. Blagodejni učinek spanja je prav v tem, da izključi zatorej, ki je razumljivo, da škoduje spanju vse, kar zavest vzmernira in draži.

Zdaj smo pri jedru vseh motenj spanja, pri duševnem življenju. Vse, kar človeka podnevi vzmernira in muči, vse, česar podnevi ne moremo prav izživeti, se nam ponoči vrača v sanjah ali nas pa preganja, preden zatisnemo oči. Upanje, žalost, veselje, zaskrbljenost, ljubezen in sovraštvo, ponesrečeni načrti, razne skrbi, vse to nam odganja spanec in nam kvari mirno noč. Posebno strah je tisto čustvo, ki človeka dela budnega, bodisi strah pred izpitom, strah pred boleznijo ali kakšno nesrečo — skratka sleherna bojazan. In če naposled le zaspi, spimo, sanjamo, da smo pri izpitu padli, da se nam je bolezen poslabšala, ali da nas je avto povozil. Zbudimo se čisto prepoteni in še bolj utrujeni kakor tedaj, ko smo legli.

Uspavala

V takšnih in podobnih primerih ugotovijo zdravniki lahke živčne motnje in zapiše kakšno uspavalo. Prav živčni ljudje mnogo pretrpe zaradi nespečnosti. Budni so zaradi strahu, da ne bodo zaspati, če pa vzejemo uspavalo, se boje, da se ga bodo navadili, in da jim ne bo več pomagalo, temveč škodovalo.

Naj jim bo v tolažbo ugotovitev, da danes za uspavanje zdravnik ne zapiše strupa, ker v kemijskofarmaceutski industriji že izdelujejo uspavala, sestavljena iz raznih neškodljivih sredstev, ki hkrati tako vplivajo na organizem, da ga pomirijo in uspavajo.

Ne samo živčnež, tudi docela zdrav človek zna ceniti vrednost dobrega spanja, če je le eno noč slabo preupal. Spanje lahko nadomestimo samo s spanjem in z nobeno drugo sprostitvijo. To se pozna posebno pri otrocih, če premalo spe. Po slabo prespani noči otrok nima teka, izraža ga ne zanimajo, učenje mu ne diši. Šele ko se pošlono naspil, je duševno in telesno spet svež in spočit, pripravljen za zabavo in delo.

Biti moramo utrujeni

Kaj naj torej storimo, da ne bomo slabo spali? Ali so kakšne določene smernice, ki se ravnamo po njih, da se bomo izognili neprepanim nočem?

Da in ne. Prvi pogoji za dobro spanje je utrujenost. Telesna in ne duševna utrujenost. Dofenčku zadošča, da pol ure bdi in brea z nočicami, in že se utruji in zaspi. Otroci se igra, teka in tako dovolj utruji, da mirno prespi noč. Odrasel človek bi moral biti torej tudi telesno utrujen, če naj bi hitro zaspal in dobro spal. Kakak ni mogoče napisati določenega recepta. Vse je odvisno od človekove telesne zmogljivosti, temperamenta in energije. Nekateri proti večeru drva sekaio in trdijo, da jim to telesno delo pripomore do dobrega sna. Drugim je že dovolj prijeten izprehod v večernem hladu, da hitro in trdno zaspe. So pa tudi ljudje, ki lahko ves dan lenarijo in niti z mezinem ne ganejo, pa vseeno spe kakor ubiti. Znano je, da enoličnost in dolgočasje prav tako uspavata kakor telesno delo.

Opoldanski počitek

Ze mnogo so pisali o opoldanskem počitku, češ da nam delno nadomešča spanje, kar pa ni res. Kdor opoldne po kosilu nekaj ur spi, kajpak ponoči ne bo tako trdno spal kakor tisti, ki se po kosilu raiši nekoliko izprehodi. Priporočljivo je pa opoldanski počitek za mater več otrok, ker po navadi zvečer šele pozno leže. Najbolj primerno je, če ležejo opoldne hkrati tudi otroci, tako ima mati vsaj mir pred njimi.

Če se hočemo boriti proti nespečnosti, moramo najprej odpraviti nie vzroke, bodisi da so telesni ali duševni. Prav nespečnostno je, če se vdaš v svojo usodo, češ da to je že usojeno, da slabo spi. Skoraj vsi telesni in duševni vzroki slabega spanja so ozdravljivi, zato bi bilo nespametno, da se jih ne bi otresli. Pogosto pomagajo prav stari recepti: zmerno tople kopeli, čaj za pomirjenje živcev, kajpak nam pa tudi ne sme manjkati dobre volje in upanja, da bomo nespečnosti kos. Strah, da bomo doživeli slabo noč, nam gotovo ne bo pomagal do dobrega spanja, pač bo pa dobro spal tisti, ki bo končal dan s kakšnim prijetnim opravilom in upanjem, da mu bo plačilo mirna, lepa noč.

»Nekega dne sem naposled le dovolil nekemu znanemu slikarju, da lahko portretira mojo ženo.« mi je pripovedoval Tomaž in globoko zavzdihnil. »Sicer na Antonijnem obrazu nisem videl nič izrednega, a človek vendar ne sme biti tako staromodni in veljati med znanci celo za ljubosumnega in malenkostnega zakonskega moža. Poleg tega sem slikarja dobro poznal in sem vedel, da je pošten umetnik, ki ne vrže svojega čopiča ob misli na razvedrilo kratko in malo v kot. In Antonija! No, saj jo poznate. Ni več med najmlajšimi, mislim, da ji bo letos dva in trideset let. Torej sem mirne vesti lahko dopustil, da je vsak dan nekaj ur presedela v umetnikove ateljeju, ne da bi pri tem kaj tvegaj.

»Seveda sem svojo ženo medtem ko jo je slikar portretiral, domo precej pogrešal. Od prvega dne najnega zakona me je namreč razvajala. Odkar sem poročen, si golovo niti enkrat nisem našel juhe na krožniku ali si odrezal kruha. Celo čevlje mi je Antonija zmerom prinesla k postelji in mi srjajo tako pripravila v omaru, da sem jo imel pri vsaki priložnosti pri roki. Večkrat sem ji že v šali dejal, da mi bo pozimj celo gumb za ovrtnik pogrela. Včasih mi je bilo celo nerodno pred znanci, da me žena tako razvaja. Ali Antonija je vse to z veseljem in iz ljubezni delala. Zmerom sva namreč živela v slogi in bila vzorna za-

konca. Človek se v skupnem življenju vsega tega tako privadi, da naposled niti ne opazi več. Sicer pa v zakonu more razvajati samo eden; tisti, ki drugemu iz ustrežljivosti prinese stol, je namreč prej svojega že pripravil, samo da ne bi drugi prišel v skušnjavo in mu uslugo vrnil. Vse to, kar ste pri nas najbrže že sami opazili, dragi prijatelj, vam pripovedujem samo zato, ker sem v zadnjih dneh spoznal, da sem v skupnem življenju z Antonijo zagrešil mnogo napak.«

»Ali vas je Antonija varala s slikarjem?« sem ga čez nekaj časa vprašal. Presenečeno in nejevoljno me je pogledal.

»Vaše vprašanje dokazuje, kako malo poznate Antonijo,« mi je odgovoril. »A nedvomno tudi mene manj poznate, kakor sem mislil. Če bi se mi kaj takšnega primerilo, vam namreč čisto zanesljivo ne bi o tem pripovedoval. Ne, zgodilo se mi je nekaj drugega, a prav gotovo nič manj bridkega. Dejal sem vam že, da na Antonijnem obrazu nisem videl nič izrednega. Bila mi je ves čas zakona dobra, liha, skromna žena, ki se je počasi starala ob moji strani. Res je, da sem si včasih zaželel da bi imel živahnjšo ženo. Pogrešal sem izkušnjavo, ki bi se me lotila ob pogledu nanjo.

Včeraj je bil Antonijin portret gotov. Ž ženo sva se domenila, da se dobiva v umetnikovem ateljeju. Ob dogovorjeni uri sem prišel tja, a nje še ni bilo. Ko mi je slikar pokazal njeno sliko, sem bil razočaran. To naj bi bila Antonija? Iz okvirja me je gledal čisto tuj obraz. Sicer sem spoznal njen nos, čelo, brado, a izraz še zdaleč ni bil njen. Ob pogledu na sliko nisem mogel reči drugega ko: »Zelo ljubka slika, mladi mož!«

Umetnik je takoj opazil, da me je slika razočarala, in je rekel:

»Še nikdar nisem imel s kakšno sliko toliko veselja. Ne domišljam si, a vendar lahko trdim, da sem popolnoma zadel podobnost modela.«

»Najbrže imate prav,« sem priznal.

»Ali se vam ne zdi, da je slika do pičice podobna vaši ženi?« se je začudil umetnik.

»Že,« sem negotovo dejal. »A gotovo je to odvisno od vsakega posameznika. Vi najbrže vidite mojo ženo drugače kakor jaz. Oprostite!«

»Zelo žal mi je, da vas je slika razočarala,« se je opravičil slikar.

»Napak ste me razumeli,« sem mu dejal. »Ne morem bi si želeli lepše in popolnejše slike svoje žene. Samo izraz na njej mi je tuj. Moja žena je — če se smem tako izraziti — mirnejša in starejša kakor na sliki, črte njene obraza so nežnejše in mehkejšje, medtem ko se mi obraz na sliki zdi mlajši, poln veselja do življenja. Antonija je na sliki mnogo lepša ko v resnici, lahko bi rekel, bolj poželenja vredna. Zdi se, ko da bi njena pol odprta usta hrepelena po ljubezni in človek postane nemiren, če jo nekaj časa gleda. Ker pa poznam svojo ženo že več ko deset let, dobro vem, da v-

resnici ni takšna, in lahko trdim, da še nikdar nisem opazil na njenem obrazu tega izraza. Da, morda je bila tedaj, ko sva se poročila, takšna, a odlej pa do danes je dolga doba. V desetih letih zakona se marsikaj izpremeni in pričakoval sem prav za prav sliko, na kateri bi bila moja žena takšna, kakršna je danes. V zakonu je postala resnejša, mirnejša in zrelejša. Čestitati vam moram pač, da se vam je posrečilo portretirati Antonijo takšno, kakršna je nekdanj bila, a danes žal ni več.«

Se preden mi je mogel mladi slikar kaj odgovoriti, so se odprla vrata in vslopila je moja žena. Ker sem stal v kotu, me ni opazila. Lahkotno kakor mlado deklo je pohitela k slikarju in mu ponudila roko, rekoč:

»Dobro jutro, Peter! Ali ste dobro spali? Kako ste se kaj zabavali snoči?«

Pred menoj je stala čisto druga Antonija, mladostna in sveža ko mlado deklo. A najbolj sem se prestrašil tega, da je bila presenetljivo podobna svoji sliki. Iz vsega njenega bitja je velo veselje do življenja, da je vsakdo, ki jo je pogledal, moral zahrepeneti po njeni bližini. Človek bi celo mislil, da je tovaršiča mladega slikarja. Tudi njen glas je zvenel vse drugače ko po navadi. Vprašala je:

»Ali je moj mož že telefoniral?«

Slikar je nemo pokazal name. Obrnila se je in me zagledala.

»Lepo, da si že tu, Tomaž!« je dejala.

Med tem se ji je na obraz spet vrnil prejšnji dobro mi znani izraz, vsa mladostna svežina ji je kakor krenka padla z njeja. Spet je okrog njenih ust zaigral tisti dobrotni, skrbni smeljšaj, ki sem ga tako dobro poznal. Pred menoj je stala moja mirna Antonija, ki ni bila prav nič podobna oni sliki, ob pogledu na katero mi je še pred nekaj trenutki vzvalovala kri.«

»Vidite, tako se godi zakonskemu možu,« je končal Tomaž svoje pripovedovanje, »ki v svoji ženi gleda samo življenjsko tovarišico, ki delj z njim vsakdanje skrbi in popolnoma pozabi igrati vloge ljubimca, ki ji je pred zakonom obetal same sladkosti. Pri tem oslepari samega sebe. Vsaka ženska je namreč takšna, kakršno jo vidi njen mož. Pri tej priložnosti sem se spomnil pregovora: Kakor v gozd, tako iz gozda. Tega bi se morali vsi zakonski možje zavedati.«

»To so samo pregovori,« sem mu oporekel.

Odkimal je: »Ne, to je gola resnica.«

OKVIRJI SLIKE, FOTOGRAFIJE, GOBELINE KLEIN LJUBLJANA, Wolfova 4

ROJSTNI DAN NAPISAL P. GLUCKSMANN

Mrs. Hagerthyjeva ni bila lastnica penziona, a po nenadni smrti svojega moža se je s težkim srcem odločila, da bo v svoji majhni, ljubki hišici odala dve sobi. In imela je srečo. V veliki, sliki sobi je zdaj stanoval Mr. Ted Thorndyke, v drugi nekoliko manjši sobi pa Miss Hanemyeva. Iz te sobe je bil lep razgled na vrt.

Oba podnajemnika sta drug drugega le redko videla. Samo od časa do časa sta se srečala na stopnicah, se pozdravila in odhitela vsak po svojih potih. Včasih se je pa zgodilo, da je zazvonil telefon, ko gospodinja ni bilo doma in je dvignila slušalko Miss Hanemyeva. Če je tedaj tuj glas zahteval Mr. Thorndyka, je plavalasa gospodična plašno potrkala na vrata njegove sobe in dejala: »Neka dama bi rada z vami govorila.« Ko je potem prišel podnajemnik k telefonu, je gospodična vljudno odšla iz sobe. Sploh je bila Miss Hanemyeva zelo mirna in tiha oseba. A ko se je prvič potem srečala z Mr. Thorndykom, mu je samo bežno odzdravila in odhitela, kakor da bi se ji silno mudilo. Pri tem ji je vselej zaigral okrog ust čuden nasmešek. Potem je nekaj časa ni bilo k telefonu, pa če je še tako brnel.

Nekega dne je Mr. Thorndyke nedavno vprašal svojo gospodinjno: »Kje neki tiči naša vijolice?«

Beseda mu je čisto nenamerno prišla na jezik, a gospodinja ga je zavedeno pogledala in vprašala:

»Vijolice? Kaj mislite s tem reči?«

»S tem sem hotel reči, da cvete Miss Hanemyeva tako v zatišju,« se je zasmejal podnajemnik.

Gospodinja je seveda to takoj povedala svoji podnajemnici. A mala gospodična je samo vnmerno menila: »Tako! Morala se je pa brž obrniti in se narediti, kakor da ima važen opravsek, sicer bi gospodinja videla, da ji je obraz zalila temna rdečica. Saj mi je dal čisto lepo ime, si je mislila, a

gotovo tudi vse druge svoje znanke obsipa s podobnimi imeni.

A odleji ji je bilo še bolj nerodno, kadar je mladega moža po naključju srečala na stopnicah. Če je pa telefon zazvonil, je brž pohitela k njemu. Nekega dne je podnajemnika spet klical k telefonu neki ženski glas, ki ga Miss Hanemyeva še ni poznala. Gospodična je odhitela skozi hodnik in plaho potrkala Mr. Thorndyku na vrata. Dolgo je morala čakati, preden se je odzval. Gotovo je zaspal, si je mislila. Morda je ponoči krogal in je deklo, ki ga je pravkar poklicala, njegova najnovejša osvojitev.

»Nekdo bi rad z vami govoril,« je strogo dejala, ko se je naposled odzval.

»Hvala!« je zaspano odgovoril. Se preden je odprl vrata, je odhitela v svojo sobo. Čeprav ni prisluškovala, je vendar dobro slišala, da se je dolgo in šepetaje pogovarjal. Bila je na moč radovedna, kakšno je deklo, s katerim se ima Ted — v mislih ga je zmerom tako imenovala — toliko pomeniti. Zanesljivo ni grda, najbrže je pa zelo načikana in zbujajo pozornost. Ob takšnih mislih je vselej vnmerno zmignila z ramenji čes: kaj mi prav za prav mar.

Tako sta oba podnajemnika živela v istem stanovanju, a sta drug drugega zelo malo poznala. Velika veža, skozi katero sta hodila, je bila zanju svet zase, hodnik pa most, ki ju je vezal. A čeprav se včasih po ves dan nista videla, ju je vezala neka skrivna vez. Kadar je v njegovji sobi gorela luč in je igral gramofon, je Miss Hanemyeva vedela, da je doma. A tudi on je stlil njeno bližino. Včasih je vonjal na hodniku, ki ju je vezal, rahel vonj. Tedaj je vedel, da je v bližini. Kadar jo je slišal govoriti z gospodinjno, je vselej ugibal s kakšnim izgovorom bi se prikradel v kuhinjo. In vselej si je omislil kaj neumnega. Včasih je vprašal: »Ali ste morda videli moje nalivno pero?« Ali pa: »Katerega smo danes?«

Nekega dne je prišel v kuhinjo in je videl, kako je Miss Hanemyeva urejala v vazo rdeči mak in je moral samemu sebi priznati, da je zelo ljubka. Potem je dolgo ugibal, kdo ji je poslal cvetlice.

Mr. Thorndyke se je samemu sebi

čudil. Doslej si je bil zmerom v svesti uspeha, kadar je dvoril kakšni ženski, a pri tem dekletu ga je ta občutek pustil na cedilu. Ze večkrat se je bil nameril, da jo bo povabil na skodelico čaja, ali jo bo prosil, naj z njim posluša novo gramofonsko ploščo, a še nikdar si tega ni upal izreči. Šele ko je gospodična odšla iz kuhinje, se je zavedel, da je spet zamudil priložnost.

Nekoč, ko je spet slišal, da je Miss Hanemyeva v kuhinji, je tudi on pohitel iz svoje sobe. Ko je stopil v kuhinjo, mu je takoj zavel v nos vonj po svežem pečivu. Tedaj je zapazil, da je njegova mična sosedka pravkar spekla torto.

Da bi imel kaj govoriti je vzkljknil: »Kuhati in peči tudi znate?« Gospodična je samo prikimala.

Tedaj je gospodinja pokazala na torto in dejala: »Gospodična ima namreč jutri rojstni dan.«

»Draga gospa, Mr. Thorndyka moj rojstni dan prav gotovo ne zanima,« je očitaloče vzkljknila Miss Hanemyeva in živo zardela.

Kako dražestna je, kadar ji je nerodno, si je mislil Mr. Thorndyke, potem pa odšel v svojo sobo in pričel živizati neko popevko.

»Ali slišite, gospodična,« je smeje se rekla gospodinja, »zdaj vam živiza podoknico za rojstni dan...«

A naslednji dan je bilo videti, da je Mr. Thorndyke na rojstni dan svoje sosedje že pozabil. Gospodična je morala zgodaj v službo, ko je njen sosed navadno še spal. Najbrže je imel poznejše službo. Domov je prihajala šele zvečer.

Ko je Miss Hanemyeva tisti večer prišla domov, je bila le nekoliko razočarana. Skrivaj je vendar upala, da ji bo voščil za rojstni dan... Ko ga je naposled slišala prihajati po stopnicah, ji je sreče divje utripalo. Morda bo zdaj potrkal na njena vrata.

Mr. Thorndyke je prišel domov z majhnim zavitekom. Za trdno se je bil nameril, da bo svoji sosedji čestital. Te priložnosti nikakor ni hotel zamuditi tako, kakor še vse dotlej. Oblekel se je v temno obleko in poiskal najlepšo kravato. Potem je premišljeval, kako naj ji voščil... »Od sreča vam čestitam!« ali »Mnogo, mnogo srečo vam

želim!« A vse to je zvenelo tako vsakdanje. Najprimernejše se mu je še zdelo, če bi rekel: »Neskončno vas ljubim!« a moral je priznati, da tudi to ni bilo pravo voščilo za rojstni dan. Kljub temu je te besede večkrat ponovil.

Da, da tudi Mr. Thorndyke je bil na moč razburjen. Ze nekajkrat je hotel z zavitekom in šopkom vijolic oditi iz svoje sobe, a vselej se je takoj premislil. Srce mu je bilo kakor otroku, ki mora za voščilo povedati pesmico. Naposled je pa le odprl vrata in odločno stopil na hodnik. Zdalej je pa obstal na mestu. Iz sobe njegove sosedje je zaslišal globok možki glas. Ko je stopil še nekoliko bliže, je ravno še ujel besede, ki jih je pred nekaj trenutki še sam imel na jeziku: »Neskončno vas ljubim!«

Nekaj trenutkov se ni mogel ganiti z mesta, potem je po prstih odšel nazaj v svojo sobo in vrgel zavitek s cvetlicami vnmarno na mizo. To bi si vendar lahko mislil. Zakaj naj bi rojstni dan sama praznovala? Tisti, ki ji je pred dnevi poslal cvetlice, ji je zdaj prišel voščiti...

Ted Thorndyke se je samemu sebi zadel smešen. Oblekel se je bil v najboljšo obleko, si zavezal najlepšo samoveznicno in zdaj sedj sam v svoji sobi, medtem ko njegova sosedja praznuje. Morda se je celo zaročila? Njemu pa ni dala niti koščka torte, ki je tako lepo dišala. Ted je nekaj časa hodil po sobi sem in tja, potem je vzle klubok in plašč in odšel. Jezno je zaloputnil vrata za seboj, čeprav tega navadno ni delal. Dolgo je begal po temnih ulicah, da se je nekoliko pomiril, potem se je vrnil domov. Seveda ni mogel vedeti, da je njegova mična sosedja s koščkom torte na krožniku dolgo stala pred njegovimi vrati. Morda pričakuje Mr. Thorndyke posebnega vabila, si je mislila. Zato se je odločila, da mu bo nesla košček torte. Ko je pa stala pred njegovimi vrati, ji je upadel pogum. V sobi je vladala tema, morda že spi, morda ga pa sploh ni doma in je odšel s svojim dekletom v kino. Zalostna se je vrnila v svojo sobo.

Tudi Ted je žalosten sedel v svoji sobi. Po vsem stanovanju je bilo sli-

šati plesno glasbo. Ali ji je zaročeneo prinesel tudi gramofon?

Tako bi najbrže oba žalostno in sama preživela večer, če jima ne bi prišlo škodil na pomoč telefon.

Mr. Thorndyke je prvi dvignil slušalko, a tudi gospodična je prihitela iz svoje sobe. Tedu se je zdelo, da ima objokane oči. »Pomota,« je nekoliko nevljudno dejal in odložil slušalko.

»Ali morda pričakujete kakšnega sporočila?« jo je vprašal, ko ga je razočarano pogledala.

Odkimala je.

»Lahko noč,« je potem jezno dejal. »Če bo še zvonil telefon, bom že jaz pogledal, kdo kliče. Ostali morate pri svojih gostih.«

»Pri mojih gostih?« se je začudila gospodična, takoj nato se pa pričela smejeti. »Pojdite z menoj,« je vzkljknila, »videti morate, koga imam v gosteh.«

Pejalga je v svojo sobico.

»Ali vas smem predstaviti?« je veselo vprašala in pokazala na nov rarijski aparat. »Za rojstni dan sem sama sebi kupila radio. Saj je tako žalostno, če človek ničesar ne dobi.«

Tedaj je naredil Ted nekaj zelo čudnega. Na lepem in brez uvoda je svojo malo sosedo objel, potem jo pa spet izpustil in na gas in razločno zavpil: »Osel!« potem pa odhitel iz njene sobe, kakor da bi gorelo za njim. Miss Hanemyeva je presenečena strmela za njim, a naslednji trenutek se je že vrnil. V roki je držal pomekčan zavitek in nekoliko ovel šepet vijolic. Medtem ko je zamudjal nekaj v voščilo, je razvil zavitek. »Kako škodale!« je vzkljknila gospodična. V zavitku so bile namreč samo črepinje prej tako dragocene kitske vaze. Očitno je Ted malo prej zavitek pretro postavil na mizo.

»Zelo smešen se vam moram zdeti,« je v zadregi rekel Mr. Thorndyke. Njegova sosedja je pa smehljaje se dejala: »Črepinje prinesejo srečo, in postavila dva krožnika s torto na mizo. Potem sta bila oba enih misli, da je stavek: »Neskončno vas ljubim,« ali na kratko: »Ljubim Te!« vendar najprimernejše voščilo za rojstni dan...

Obisk pri velikem idealistu

Umetnik na pisalnem stroju

Tudi na mrtvi „Remingtonki“ lahko natipkaš slikovito pokrajino z občutjem

Ni dolgo tega, kar sem v izložbi neke ljubljanske trgovine mimogrede opazila ljubke pokrajinske sličice, na prvi pogled crayon in akvarel. Šele, ko sem stopila bliže, sem spoznala, da imam pred seboj čisto novo, nenavadno tehniko: slikanje na pisalni stroj. Videla sem, da so smreke „Zimske pokrajine“ natipkane s samimi iksi, stopinje v snegu so bile označene s pomišljaji, temno zimsko nebo je bilo pa iz samih ojev. Takoj me je zanimalo, kako živi in kakšen je človek, ki ima še danes toliko potrpljenja, da natipka takšno sliko.

Ko sem izvedela za slikarjev' naslov, sem se takoj namenila, da ga obiščem. To pa ni bilo tako lahko, kakor se zdi na prvi pogled. Mojega junaka namreč nikoli ni bilo doma. »Gospod je zmerom zdoma,« mi je pojasnila njegova gospodinja, »v naravo hodi, ali pa na kopanje.«

Zadnjič, v nedeljo, sem ga pa le dočakala. Privihral je domov, menda z namenom, da bi jo brž mahnil v lepo popoldne, ki ga je zlatilo zadnje jesensko sonce.

„Slikar“ tipkanih slik se mi je predstavil kot zasebni uradnik Karel Čadež, ljubitelj vsega lepega, amaterslikar in amater-fotograf. Bil je prijatelno presenečen, videč, da se zanimam za njegovo delo, in mi je bil takoj pripravljen razkazati svoje slike in fotografije.

»Moj brat Gustl mi je rekel, da sem neumen, ko sem mu pred trinajstimi leti rekel, da bom slikal na pisalni stroj,« mi je razlagal. »Seveda, dotlej nihče pri nas ni poznal te tehnike. Ze od nekaj sem rad slikal drobne motive, ki jih je bilo treba natanko izdelati. Ker sem pa sicer posloven človek in ker sem imel mnogo opravil s pisalnim strojem, se mi je nekoč porodila misel, da bi lahko slike tudi tipkal na pisalni stroj.«

Kmalu sem se lotil dela. Bilo je težje, kakor sem prej mislil. Stroj kar ni hotel ubogati. Razen tega je tipkanje slike povzročalo tako strašanski ropot, da sem mogel delati slike samo doma, sicer so vsi zbežali s sobe, kjer sem tipkal. Prve slike so bile kaj primitivne, toda stremel sem dalje. Rad bi bil na sliki izrazil tudi perspektivo, sence in — to mi je bilo glavno — občutje.

»Torej mora v vas res tihati kos umetnika,« sem odgovorila, »sicer bi se vam to ne bilo posrečilo.«

Gospod Čadež je zadovoljno pokimal. »Pozabil sem vam povedati, da sem pol leta obiskoval Jakopičovo kolo. Pokopni Jakopič,« to ime je izgovarjal z veliko spoštljivostjo, »je bil pol leta moj učitelj. Pod njegovim vodstvom sem slikal v naravi, naredil več obraznih študij, toda nato sem zaradi poklica slikanje za nekaj časa opustil. Ko sem mu pa pozneje pokazal svoje „tipkane“ slike, je dejal, da se mi je posrečilo tudi na mrtvem pisalnem stroju izraziti občutje, ki ga mora vsaka slika izražati, če naj gledalec prevzame.«

»Kako pa delate te slike? Ali so originalne?«

»Kakor je. Nekatere delam originalne, druge po razglednicah, spet tretje po lastnih fotografijah. Seveda so najtežje originalne slike, ker jih je treba delati po spominu. Vse je pa stvar čuta. Čut ti pove, katere črke je treba uporabiti, da z njimi izraziš oblake, nebo, vodo, sence, čut ti pove, kako sliko pričneš in v kateri smeri jo tipkaš.«

»Ali s tipkanjem lahko prav vse izrazite?«

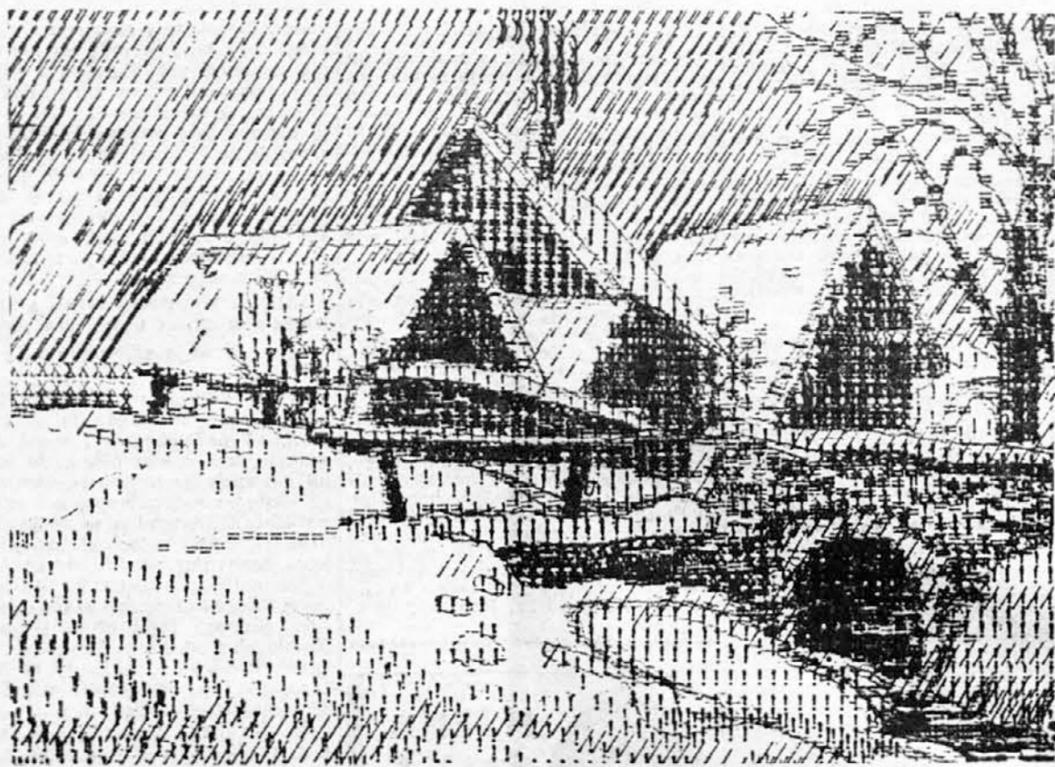
»Tako rekoč vse, toda najtežje je izraziti s tipkanjem okrogle oblike, vodo ali bivejve. Mlinsko kolo ali pa kolo pri vozu je skoraj nemogoče dobro izraziti, zato se takšnih slik izogibam. Vendar se mi je marsikje tudi to še dokaj dobro posrečilo.«

»Ali dolgo tipkate takšno sliko?«

»Povprečno en dan. Nekatere sicer pravijo, da je to igrakanje, toda reči moram, da je treba dosti misliti, če naj bo slika res dobra. Meni je pač v veselje, da sem uresničil svojo idejo, ki je originalna, in da sem se v tej tehniki tako izpopolnil. Samo enkrat sem v kinu videl, kako je neka Angležinja tipkala slike, no, zdelo se mi je, da moje niso dosti slabše od njenih.«

Nato mi je pokazal nekaj slik. Vse ima pod steklom, vokvirjene in skrbno zavile, pa shranjene v kovčgih. Ko sem ga vprašala, zakaj jih ne obesi po stenah — na njih je pač viselo nekaj slik — mi je odgovoril, da bi imel za svoje slike rajši lepše okolje, tako naj pa rajši še dalje počivajo v kovčgu.

Videla sem nekaj pokrajin, en otroški portret, par zimskih študij, »Božično noč«, Bled, Škofjo Loko in Triglav. »Sam sem najbolj zadovoljen s Škofjo Loko,« mi je dejal gospod Čadež. Da je to res, mi je dokazal tudi okvir,

»Zimske pokrajine«, na pisalni stroj lipkana slika, delo g. Karla Čadeža.

ki je bil zlat in ne črn, kakor pri vseh drugih slikah.

Cim dalje sem se pogovarjala s tem nenavadnim slikarjem, tem bolj sem spoznavala, da imam pred seboj izrednega idealista. Vseeno mu je, ali kakšno sliko proda ali ne, srečen je, če jih gleda, če vidi, da se mu je kakšna izmed njih posebno posrečila, ljubi in neguje jih tako nežno kakor mali otroke.

Še sem ga vprašala, ali je vsak stroj primeren za takšno slikanje.

»Vsak, pod pogojem, da je trak nov in da so črke čiste. Če je trak rdeč in črn, lahko naredim sliko v dveh barvah.« Pokazal mi je tudi nekaj dvo-barvnih slik, toda meni osebno so bile črno-bele bolj všeč.

Sonce se je nagnilo že precej globoko, ko sem se poslovila od prijaznega slikarja. Odsla sem z zavestjo, da imajo nekateri ljudje možnost, da si zgrade svoj svet, ki v njem žive, se veselo in uživajo. Srečni so ti ljudje, saj žive kakor na mirnem, idiličnem otočku sredi razburkanega valovanja...

K. Istiničeva

Denar je prifrčal po zraku

Ko se je pred nekaj leti neka kmetica v bližini Randersa na Danskem peljala s kolesom po polju, je vsa pre-

senečena zagledala, kako ji je iz zraka prifrčalo štirinajst stokronskih bankovcev. Ker je bila poštena ženska, jih je lepo zbrala, zložila in odnesla na bližnjo stražnico, kjer so se prav tako zelo začudili, ko jim je povedala, kaj je bila doživela. Pozneje so ugotovili, da je denar odnesel hud piš s stojnice nekega kramarja na bližnjem semnju, ga vrtilčil po zraku in naposled nasul po polju presenečeni kmetici v naročje.

Čedalje dalje živimo

Medtem ko so ljudje v starem Rimu doživeli povprečno samo 18 let, v revolucionarni Franciji (okrog l. 1789.) 32 let, za časa Napoleona pa 37 let, danes povprečno dočakajo 50 let.

Da se je povprečna življenjska doba ljudi v sedanjem stoletju tako podaljšala, je pripomogel samo napredek v zdravilstvu in higieni.

Iznajditelj cigarete

Prvo cigareto je kadil neki egiptovski vojak, ki je v službi Francozov pred okroglo 140 let s svojimi tovariši vred oblegal Saint Jean Aere v Palestini. Mož je bil strasten kadilec in se mu je lepega dne razbila gli-

nasta pipa. Ker med obleganjem ni mogel dobiti druge, si je pomagal tako, da je v papirnati zavojček, iz katerega je bil malo prej stresel smodnik, natlačil tobaka in pričel kaditi.

Tako je nastala prva cigareta.

O, ti pingvini!

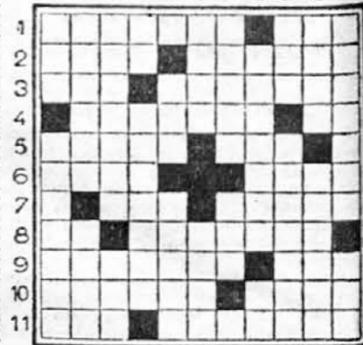
Pingvini so podobni ljudem, ne samo po svoji držji, temveč tudi po nekaterih svojih navadah. Če se mlad pingvinček odloči, da bo zaslužil svojo izvoljenko, vzame v kljun okrogel kamenček in ji ga položi pred krepeljce. Nekaj znanstvenik je pa opazil tole: ko je pingvinska samica pingvinu na zavrnila, je užaljeni snubeč spet dvignil kamen in odračal z njim dalje, da bi pri drugi poskusil svojo srečo...

Pošta v topovskih kroglah

Ko je Karel Drzni leta 1475 oblegal Irdniavo Neuss ob Renu, so si morali bojevniki v trdnjavi na kai nenavaden način pomagati, da so ostali v stalni zvezi s prijateljsko kölnsko armado. Vsak dan je letela pošta čez Karlovo taborišče iz trdnjave v armado in nazaj v vrtlih topovskih kroglah. Ta pošta je letela dober mesec, dokler kölnska armada oblegane trdnjave ni osvobodila.

KRIŽANKA

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11

Pomen besed

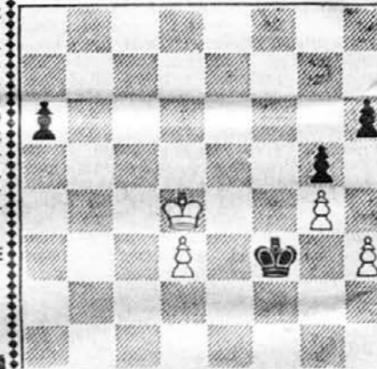
Vodoravno: 1. bliža se čas, ko pride nov v veljavo; slovi po tem, da je v njem tema. 2. kratica posebnih oddelkov nemške vojske (fonetično); slovensko rodbinsko ime. 3. kdor je takšen, ne zna upoštevati tujega pomankanja; moško krstno ime. 4. ptica; dve črki iz besede »domovina«. 5. barva; tri črke iz besede »koncipient«. 6. pojem iz sodobnega strateškega izrazoslovja; azijska visoka planota. 7. v frazeologiji dostikrat v zvezi s cvetom; utihne. 8. predlog; majhna slika. 9. kdor se z njo ponasa, ima navadno tudi moč; tuje žensko krstno ime. 10. znamenka dobre švicarske ure; poslednja posledica padca temperature. 11. izraz žalosti; severnoameriško drevo, ki se je v naših krajih udomachilo šele konec 17. stoletja.

Navpično: 1. omili kazni; prislov solarskega kadilca. 2. v mladosti je malokdo takšen; prislov stopnjevanja. 3. izide enkrat na leto; tri črke iz besede »slepouška«. 4. nota; so bili pri nas pred vojno v veljavi. 5. kača; rimska boginja. 6. kemijski pojem; sestrin mož. 7. novejši slovenski prirodoslovec (rojen 1868.); števnik. 8. italijanski skladatelj (1858. do 1924.); latinska kratica. 9. evropska prestolnica; presodi. 10. obleka kazalnega zaimka; ima isti dan, kakor pod 3. vodoravno. 11. italijanski prirodoslovec (1737. do 1798.); turški dostojanstvenik.

ŠAH

Problem št. 273

Sestavil A. Železnjev

Beli: Kd4; Pd3, a4, h3 (4)
Crni: Kf3; Pa6, a5, h6 (4)

Beli na potezi zmaqa.

Rešitev križanke

Vodoravno: 1. pričevanje. 2. ribolov; kr. 3. Ag (srebro); ka-li. 4. Palanka; st. (= sankt, santo, saint). 5. ut; oti. 6. Arc (Jeanne d'Arc, devica orleanska); ovitek. 7. pa res! kepa. 8. Rjepin; on. 9. akti; bacul. 10. Doire; l. l. 11. namera. 12. dosti; Isar.

Navpično: 1. prapraprader. 2. Riga; Rajko. 3. Ib (Ibar); Lucretius. 4. čokat; Epir. 5. clan; osi; eni. 6. Volkov; NB (nota bene). 7. aviatik; Almi. 8. Eteocles. 9. j-k (junak); stepni; Ra. 10. »Erotika«; Lear.

Rešitev problema št. 272

1. Lf8, Ke3. 2. Td7 ter 3. Td3 os. 3. Lh6 mat. 1. ... Kg3. 2. Th7 ter 3. Th3 os. 3. Ld6 mat.

Velikost človeških celic

Celice človeškega telesa so razne velikosti. Povprečno so velike 1/50 mm. Največja celica človeškega organizma je ženska jajčna celica, ki doseže velikost 1/3 mm. Najmanjše so pa krvne celice, in sicer merijo komaj 1/1000 mm do 1/10000 mm. Prav tako so majhne tudi živčne celice, samo z razliko, da tvorijo živčne niti, ki dosežejo tudi 1 meter dolžine.

Usoda dragocenega gobelina

Neki zbiralec gobelinov je v zakotni francoski vasici odkril posebno lep in dragocen gobelin, toda z grozo je spoznal, da je bil nekdo iz srede škarnjani izrezal veliko krpo. Ko je iskal dalje, je ugotovil, da je nič hudega ne sluteča lastnica izrezala iz starega gobelina krpo za strgane hlače svojega nadobudnega sinka. Zbiralec je kupil gobelin in zakrpane hlače in tako rešil staro dragocenost. Kmetica je pa za oboje dobila dovolj, da je lahko kupila sinku pol tuceta novih hlač.

Omar najde Farido

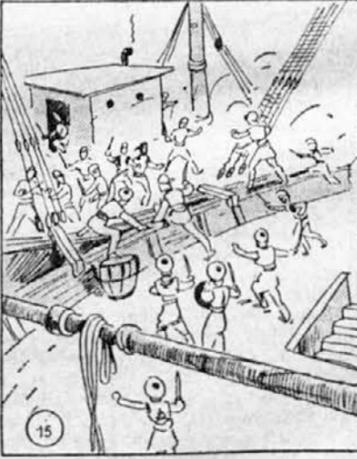
Čudovita pravljica iz »Tisoč in ene noči« | Priredil in narisal Hotimir V. Gorazd

Kmalu so se bela jadra napela in lepa Omarjeva jahta je odplavala po sivem morju v širni svet.

Pluli so nekaj mesecev po morju; ko so se že vračali v domovino, se jim je pa približala velika gusarska ladja. Omar dá tako: »ovelje za boj.«

Vnela se je srdita bitka, vendar so bili gusarji v premoči, navalili so na palubo...

... in Omar in njegovi prijatelji so omagali. Ujel jih je kruti gusarski poglavar Naspá.

Ko je gusarska ladja priplula v gusarsko pristanišče, so ujetnike prodali v sušenstvo. Tudi Omar se je moral ležati od svojih tovarišev.

Postal je last bogatega Emirja Talila. Dalje vrtihodnjič

Demon ljubavi

• ROMAN * NAPISAL MARIJ SKALAN •

Knjigovodja in prokurist Industrijske družbe Dušan Skobal je končal račune in zaprl knjigo saldakov. Po tem je pogledal na uro, ki je visela na steni pred njegovo pisalno mizo in ugotovil, da bo vsak trenutek osemnajst. Počasi je potegnil iz žepa dožo, jo odprl, vzela iz njega cigareto in si jo prižgal s posrebljenim vžigalnikom. Hlastno je vsrkal vase dim, ga izpuhnil cel oblak, vsal in stopil v kož k umivalniku, nad katerim je viselo ogledalo. Obraz, ki ga je zagledal v njem, je izdajal dolgočasnost in naveličanost. Okoli malih rjavih brčic pod močnim, a ne prevelikim nosom, sta se komaj zaznavno risali dve skoraj trpki potezi, rjavje oči so pa zle zasajane, kakor da strme nekam v neznano daljavo. Dušan Skobal je strmel v ta obraz pod bujnimi, rjavimi lasmi, kakor da mu je čisto tuj in ga še nikoli ni videl. Da, prav zares, tisti trenutek se mu je zdel neznan, tuj in težko bi si bil priznal, da je njegov.

»Vse to skupaj je neumno,« si je dejal, med tem ko si je v umivalniku umival roke. »Več ko neumno! Kaj je prav za prav tako neumno? Ah, da... Vse to skupaj z Rado. Vrag jo razumi! Jaz je ne. Nemara je imel njen mož čisto prav, da se je ločil od nje. Samo tega ne razumem, kako se je odločil. To gotovo ni bila malenkost. Ko bi le to vedel Preseda mi. Moram se je osvoboditi. Čisto prepričan: iznikal se ji bom tako dolgo, da se bo naveličala. Ali pa... Da, tako bi bilo še najbolje: pričeti z drugo. Samo s katero?«

Prišel je v mislih preletaval vse znanke, pri katerih bi ulegnil imeli uspeh, pa se ni mogel odločiti prav za nobeno. Nazadnje je obstal v mislih pri tipkarici Mari Mršolovi.

»Ta se mi kar očito ponuja,« je zamrmral. »Seveda, naključja, ki jo vedno znova vodijo k meni, niso prav nobena naključja; njeno z vzhodi prebrano govornice in njeni pogledi govore dovolj zgovorno: Ugajaj mi, fant, rada bi te imela. Ha-ha-ha... Toda jaz? Hm! Samo v sili. Morda zato, da bi z njo odgnal Rado? Po mojem okusu ni niska, debela, kraljkovidna, počasna... in prelahak plen. Ampak...«

Obrisal si je roke v brisačo in stopil k oknu. Na ulici so gorele električne luči in rgovine na nasprotni strani so bile razkošno razsvetljene. Ko je privozil mimo voz cestne železnice, je opazil, da je sreča pokrila s snežno odejo in šele takrat videl, da spet sneži. Tudi cestnice je bilo belo. Skobal je stopil od okna, vrgel ogorek cigarete v pepelnico na pisalni mizi in se pravkar pripravil, da bi dvignil slušalko telefona in telefoniral, ko je zunaj nekdo rahlo potrkal na vrata. Skobal je potegnil roko od telefona in zaklical:

»Napreje!«
Vrta se še počasi odprla in v Skobalovo pisarno je stopila Mara Mršolova. Snela je naočnike, ki so se ji zaradi nagle spremembe toplote zamaglili, pomežikala z drobnimi črnimi očmi kakor ljudje, ki se trudijo, da bi tudi brez naočnikov videli, se nasmehnila, rahlo naklonila in rekla z mehkim in uslužnim glasom:

»Dober večer, gospod knjigovodja! Saj se ne hudujete, da sem...«
Skobal ji ni dovolil dogovoriti stavka do konca. Stopil ji je naproti, ji stisnil ponudeno roko in dejal:

»Pozdravljeni, gospodična Mara! Kaj mi prinašate dobrega?«

»Saj se ne hudujete, gospod knjigovodja,« je Mršolova nadaljevala prej prekinjeni stavek, »da sem si drznila priti sem k vam zaradi tiste knjige, ki ste mi jo zadnjič obljubili? Gotovo se spominjate, da...«

»Seveda,« je dejal Skobal, »neko knjigo sem vam obljubil; tega se spominjam; ampak morate mi zares oprostiti: pozabil sem, o kateri sva govorila.«

»O nekem romanu o Lady Hamiltonovi,« je povedala Mara.

»Ah, da, res!« je vzkljnil Skobal. »Pa je nimam tu. Ali ne bi hoteli nemara stopiti z menoj do doma? Ni daleč. Moje delo je itak končano.«

Dekle, ki si je bila med tem spet nataknila naočnike, je malo pomolčala. Skobalovim bistrim očem ni mogla prikriti, da sprejema z veseljem njegovo povabilo in vedel je čisto natanko, da bo oklevala samo zaradi lepšega. In res je rekla bolj jla v en dan kakor zares:

»Ne bi mi bilo prijetno, če bi kdo videl. Saj veste, kakšni so ljudje. Tako napredno veliko stvar.«

»Kaj pa naj bi napredilo?« je rekel Skobal. »Z menoj stopite do mojega stanovanja, tam vam izročim knjigo in potem odidele. Ali pa vas še spremim kam. Morda domov? Če se vam preveč ne mudi?«

»Mudi se mi ne, ampak...«

»Kaj?«

»Zunaj me čaka moja tovarišica,« je po kratkem oklevanju povedala.

»Prav zaradi nje... Pridružila se mi je in nisem ji mogla reči, naj gre svojo pot. Ne vem, kaj bi z njo?«

»Recite ji, da morate čakati name, pa bo gotovo odšla,« je nasvetoval Skobal.

»To bi bilo še slabše,« je menila Mara.

Toda prav tisti trenutek, ko je izgovorila te besede, je nekdo zunaj krepko potrkal na vrata, da se je Mara zdrznila kakor človek pri prepovedanem poslu. Skobal je pa stopil k vratom in jih s širokim zamahom odprl. Pred njim je stal njegov prijatelj, zobotehnik Dražan Boljak, in držal za roko mlado, okoli dvajset let staro gospodično, srednjevelike, vitke, a vendarle polne postave v modrem plašču, s čepico enake barve na temnih kostanjavih lasih. V obraz je bila zardela, očito od zardre, in na vse načine se je trudila, da bi izrgala svojo roko iz Boljakove, ki jo je hotel s silo potegniti v knjigovodjevo sobo. Ko se je prikazal na vratih Skobal, se je sicer nehala upirati, zato je pa postala še bolj zbegana in zardela. Povečala je obraz in nemirno dihala.

»Lahko si mi hvalečino, Dušan!« je vzkljnil Boljak. »Gospodična je čakala pred tvoji vrati, da izvrši nate afental, jaz pa sem jo pravočasno prijel in zdaj je uveljavljena.«

Skobal se je glasno in veselo zasmjal in potem dejal:

»Izvolite dalje, gospod Uradne ure so končane. Nu, gospodična, ne upirajte se! Samo kraliko zasljanje.«

Če ugovorimo, da niste krivi, vam bomo takoj vrnili prostost.«

»Hvala!« je dejala z malo razburjenim glasom gospodična v modrem plašču. »Čakam samo na svojo prijateljico.«

»A, vi ste prišli z gospodično Maro?« je vzkljnil Skobal.

»Da,« je pritrtila gospodična.

Tedaj je pristopila Mara in rekla:

»Oprostite, Nadja! Malo sem se zakasnila. Sicer pa, stopi v sobo! Saj dovolite, da vam predstavim svojo tovarišico: Nada Ilovarjeva.«

»Dušan Skobal,« je rekel knjigovodja in stisnil Ilovarjevi roko. Dekle ga je pogledala z bežnim pogledom, toda Skobal je v trenutku opazil, da so njene oči velike, lepe in čudovito globoke. Tudi njen obrazek čiste in svetle polti, ki je bil zdaj zardel od zardre, je izražal toplo prikupnost, ki osvaja na prvi pogled. V trenutku je pozabil na Mršolovo, ki je stala zdaj ob strani, nekako v ozadje potisnjena, in posvetil vso pozornost Ilovarjevi. Donudil ji je mesto na stolu poleg svoje pisalne mize, toda go-

spod knjigovodja Pa drugič kdaj! Se priporočam!«

Izlegnila je roko proti Skobalu, da bi se poslovila, ta pa jo je skušal pregovoriti in pridobiti tudi Nado za skupen obisk gostilne, a ko se niti njemu niti Boljaku ni posrečilo omahati odpora odločne Ilovarjeve, se je vdal in stisnil Mari roko. Pa čisto malomarno in kakor mimogrede. Njegovi pogledi so bili ves čas uprli v Ilovarjevo. In ko je stopil k njej, da ji slišne roko, jo je za trenutek podžal v svoji in rekel:

»Zelo me je veselilo, gospodična! Prav žal mi je, da ne utegnete za pol ure z nami. Ali bi vas smel za polurnim povabilom v kino? Sli bi vsi mi štirje. Saj ste sporazumni s tem, gospodična Mara?«

»Jaz že,« je odgovorila Mršolova.

»Vi pa molčite?« je dejal Skobal Nadi.

»Ni moja navada hoditi v kino, ali kamor koli, z neznanimi gospodi,« je odgovorila suho.

»Kako neznanimi?« je ugovarjal Skobal. »Ali se vam nisem predstavil? Mimo tega ste v moji pisarni in pač veste, kdo sem. Prav tako poznate mojega prijatelja, zobotehnika Dražana Ilojaka, a gospodična Mara je vaša tovarišica in prijateljica. Po vsem tem pač ne morete trditi, da smo si neznani.«

»To še ne zadostuje,« je rekla Ilovarjeva. »Kaj veste o meni? Kako se pišem in kako izgledam. To je vse. Tudi jaz ne vem več o vas.«

»Kaj pa bi morali še vedeti?« se je vmešal Boljak.

»Ni važno, kako se človek piše, kakšen je in kaj je,« je rekla Ilovarjeva. »Vse to so samo nevažne zunanosti. Poznavanje človeka se pričinja šele oslran vsega tega.«

»Polem pa začnimo s tem spoznavanjem!« je hlastno vzkljnil Skobal, ki ga je Nadin odpor vedno bolj privlačeval in razvnel.

»Čemu?« je vprašala.

Skobala je to vprašanje osupnilo in zmedlo. Kaj naj ji odgovori? Ali naj ji kar zdaj in kar pred Boljakom in Maro pove, da mu ugaja, da se zanima zanjo in da... Kaj da? Saj sam še ni vedel, kaj se je hotelo izluščiti iz te misli. Komaj rahla slutnja mu je zašepetala, da bi prav ta lepa in ponosna mladenka utegnila biti lista, s katero bi se ofresel Rade Sinčeve. Da, ona, ne Mara Mršolova. Toda kako naj se loti te stvari? Če se mu zdaj izmuzne, se mu nemara nikoli več ne ponudi tako lepa priložnost za navezovanje trajnega stika z njo. Ta misel ga je skoraj presrašila, zato se je spet obrnil k Mari in dejal:

»Pojutrišnjem pridite zvečer k meni z gospodično! Vstopnice za kino bom kupil vnaprej. Da ne boste pozabili!«

»Nakor, gospod knjigovodja!« je veselo vzkljnila Mršolova.

Ilovarjeva se je samo prezirljivo nasmehnila, se rahlo naklonila in odšla prva iz sobe. Mara je stopala za njo in je le s težavo prikrivala svojo jezo, da ji je tovarišica s svojim odporom pokvarila prijetno urico, ki bi jo mogla preživeti v družbi s Skoba-

lom. In zdaj naj bi jo vlačila še v kino? Čemu naj bi jo sploh silili v to družbo, če noče? Komu je potrebna? Njeje prav gotovo ne, ko ji je le v napoju in nesrečo. Skobalu? Neumnost! Temu zadostuje ona sama. Ali je ni že takoj povabil k sebi na dom? Knjigo je pozabil doma? Ne, tako neumno človek ne more biti. Ni je pozabil: nalašč jo je pustil doma, da bi jo tako lažje spjel k sebi. In čemu? Da ji nemočno in neopaženo od drugih pove, da jo ljubi. Seveda! Tako je! Zato je rekla Nadi, ko sta prišli v vežo:

»Saj če ti res ni do tega, da bi šla z nami v kino, te ne bom silila. Samo vedeti moram. Potem bom povabila svojo sestiro. Skoda bi bilo ostaniti prosto vstopnico.«

»Stori kakor ti je drago,« je malomarno odgovorila Nada.

»Sicer dela vse to le zaradi lepšega,« je nadaljevala Mara. »Ti bi bila potrpečna samo zato, da dobi njim sestane nekakšen družabni okvir. Se stelec bi mogel opaziti, da je do ušes zaljubljen vame in išče samo priložnosti, da bi mi to povedal. Ampak meni, veš, ni veliko do tega. Imam na izbiro drugih. Če bi hotela, seveda. Pa nisem taka, da bi se kor obečala na koga. To si pa že mora malo bolj izbrusiti pete. Mimo tega je treba vse dobro premisliti in pregledati. Važno je ozadje, ne samo osredje. Ali se ti ne zdi?«

»Da,« je rekla Nada suho in se posmehljivo nasmehnila.

»Potem torej ne boš prišla?« je je še enkrat vprašala Mara.

»Ne,« je odgovorila Nada.

»Razumem,« je rekla Mara. »Boljak je vetrnjak in njega ti ne bi priporočala. Bajc menjuje svoje ljubezni kakor perilo. Kakšen smisel bi imelo, spuščati se mu v roke? Skobal je nemara drugačen. Njega bi bilo mogoče obrniti. Če bi se mi ljubilo, bi se malo poigrala z njim. Utegnilo bi bilo prav zabavno. Ampak več ne; da veš! Res, najbolj pametno je, da ne prideš in se z Boljakom ne zapletes v kakšne zadevsčine. Saj veš, kaj kmalu bi utegnili govoriti po mestu: Nada in Boljak... Ti si prenesna za take stvari in bilo bi te škoda.«

Med tem pogovorom sta prišli prijateljici do trga, na katerem sta se poslovili druga od druge. Nada je krenila proti predmestju. Ulica, po kateri je stopala, je bila zapuščenca in snežinke so vedno gosteje natelevale izpod neba. Vse je bilo bež: cestišče, hodniki, strehe in napyšči. Stopinje so se viskavale na čelo v novi sneg. Redke luči javne razsvetljave so žarele čudno rumenkasto v vedno bolj gostečo se noč.

Nada ni videla ne snega ne žarenja luči. Bila je poglobljena vase in slabe volje. Prezirljivi nasmeh ji kar ni izginil iz obraza. Mara je poznala že nekaj let, čeprav se je pobliže seznanila z njo šele pred nekaj meseci, ko sta bili uslužbeni v isti odvetniški pisarni. Spočetka se ni veliko zanimala za njeno zasebno življenje, počasi je pa pričela spoznavati, da ni to, za kar se prikazuje. Že večkrat je bila opazila, kako je govorila lo, delala pa ono. Mimo tega je odkrila v njej močno razvito domišljavost. Dne je ni vezalo nobeno globlje prijateljsko čustvovanje in tudi njeni stiki niso bili redni. Večinoma sta se shajali samo po naključjih, brez dogovorov.

(Dalec prihodnjije)

V 24 URAH

barva, plisira in kemično čisti obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovrtnike, zapestnice itd. Pere, suši, munga in lika domače perilo. Parno čisti posteljno perje in puh

tovarna JOS. REICH
L J U B I J A N A

spodična je ponudbo vladno odklonila in rekla, da se bo raiši naslonila k peči. Stopila je v polseno, toda njene oči so zdaj še bolj zardela, da se Skobal ni mogel odtrgati od njih. Komaj je še slišal Mršolovo, ko je dejala:

»Danes ne boste več utegnili, gospod knjigovodja. Oglasila se bom drugič.«

»Da,« je odgovoril malomarno. »Sicer pa menda ne mislite kar oditi, zdaj, ko nas je tako lepa družba. Saj se slišaj z menoj, Dražan, da stopimo kam za pol ure? Če soglašate, vas povabim vse skupaj na ribe. Menda pojedite z nami pač tudi vi, gospodična Ilovarjeva?«

»Hvala!« je odsekano dejala Nada.

»Nimam navade hoditi po gostilnah. Mimo tega moram zdaj domov.«

»Niste še osvobodili suma,« ji je zaklical Boljak in se znova zasmel. »Če ne sprejmete Skobalovega povabila, bo to dokaz, da je bila moja obljuba utemeljena.«

»Nič ne de,« je rekla Nada. »Oblozba ni tako težka, da bi me zrušila.« Po tem se je obrnila k svoji tovarišici in nadaljevala: »Ti lahko greš z gospodom, Maral.«

»Zakaj nočeš še ti?« je rekla Mršolova.

»Dobro poznaš moja načela,« je suho odgovorila Nada.

»Po tem ludi jaz ne grem,« je nardnjeno rekla Mara. »Oprostite, go-

V zlati kletki

LJUBEZNSKI ROMAN DANAŠNJEGA DEKLETA

Mark je olajšano vzdihnil.
»To je dobro,« je rekel. »Vse je torej le pol tako hudo, kakor se je zdelo na prvi pogled.«

»Ne vem, kaj naj storim,« je rekla Dafna. »Tako nesrečna sem. Zal mi je, da se nisem poročila s teboj, Mark — potem se vse to ne bi bilo moglo zgoditi.«

Mark se je nasmehnil.

»Zdaj bi se pač poročila s teboj, Mark.«

»Nak, to pa ne gre tako. Zdaj, ko te je Howard vrgel skozi vrata, si prišla k meni. Ne, ljubo moje, tako daleč pa tudi dobri in neumni Mark ne sodeluje s teboj.«

Dafna se je ogorčeno vzravnila.
»Ni me vrgel skozi vrata! Ponudil mi je celo, naj postanem njegova ljubica; imela bi prekrasno stanovanje, letiščno in svoj bančni račun.«

»To pa lepo, zveni,« je vzkljnil Mark. »In kaj si mu ti odgovorila?«

»Primazala sem mu eno okrog ušes.« Spet ji je šlo na jok.

»Pogumno dekletce!«

»Razen tega še sama nisem vedela, ali naj se poročim z njim ali ne. Nikoli se nisem mogla prav odločiti.«

»Nehote se je ozrla po Markovi skromni, toda okusno urejeni delovni sobi. »Kako prijetno je tukaj, Mark,« je rekla. »Vse lepše kakor po tistih močnejših palačah na Peti Aveniji.«

»Preneumno, da prej tega nisi vedela. Po navadi spozna človek resnico šele, ko je že prepozno.«

»Ali me ne ljubiš več, Mark?«

»Kako naj bi te ljubil? Pošteno si

mi izbila iz glave tisto trohico ljubezni, ki je je še bilo.«

»Torej me nisi nikoli res ljubil, sicer se tvoja čustva ob vsem tem, kar sem storila, ne bi bila mogla izpremeniti.«

»Prej se nisi marala poročiti z menoj, ker sem zaslužil premalo denarja. Ta čas se tudi ni nič izpremenilo. Še zmerom sem revež in tudi posebnega upanja nimam, da bo kmalu kaj boljše. Še zmerom ne zaslužim dovolj za vse tiste ničnosti, ki so ti tako pri srcu.«

»O, Mark, saj je dovolj,« je vzkljnila Dafna. »Zdaj sem namreč spoznala, da si vseh teh reči v resnici sploh več ne želim.«

»To praviš danes,« je odgovoril Mark. »Jutri si boš pa spet kaj novega izmislila.«

»Ne, Mark. Obljubim ti. Poštena bom. In zelo, zelo srečna bom tukaj s teboj.«

»Jaz sem pa zelo srečen sam in ne bi rad, da bi me vse življenje vznemirjala.«

»Davi si pa še hotel,« ga je opomnila Dafna. »Še davi si me vprašal, ali se hočem poročiti s teboj.«

»Da, to je bilo davi,« je odvrnil Mark. »Bila sva oba nekoliko utrujena in mačkasta.«

Molk.

»Lepo, Mark,« je rekla Dafna čez čas. »Če se že ne maraš poročiti z menoj, mi pa vseeno lahko daš kaj jesti. Lačna sem.«

»O, kajpak, postrežem ti pa lahko. Ali naj greva ven večerjat?«

»Ne, tukaj je vse lepše. Stopi dol in nakupi nekaj malenkosti. Prav prijetno zakusko bova priredila.«

»Dobra misel,« je odvrnil Mark. Čez čas se je vrnil, obložen z zavitki.

Dafna je ležala na kauču in listala neko knjigo.

»Zdaj imam vse,« je izjavil Mark. »Ti pa v kuhinjo! Glej, da boš kaj imenitnega spekla iz te šare!«

Dafna je odložila knjigo.

»Če bi se poročila s teboj,« je izjavila počasi, »bi takoj zdajle stekla v kuhinjo in ti pripravila večerjo, da bi se ti kar sline cedile. Pokazala bi ti pač rada, kakšen biser bi dobil za ženo. Ker sem pa samo gost v tvojem častivrednem samskem domu, boš že sam poskrbel za kuho in večerjo.«

»Ali se hočeš poročiti z menoj?« je vprašal Mark.

»Da, ljubček!«

»Torej pojdi v kuhinjo, kamor spadaš.«

Dafna je vstala in pokorno odšla v kuhinjo.

XVII

»Vendar se nikakor ne moreva še jutri poročiti,« je rekla Dafna, ko sta sedela pred kamnom in srebala črno kavo. »Najprej moram najti način, kako poplačati svoje dolgeve. Ne bi bilo spodobno, da bi hotela vso odgovornost za to tebi prepustiti.«

»Koliko pa zneso?«

»O, ne posebno veliko. Obleke, hotelski račun in tako dalje.«

»Koliko približno?«

Dafna se je za trenutek obotavljala. »Nisem toliko nakupila — če vse premislim. Samo večerj... ko sem še mislila, da bo Howard v nekaj tednih vse poravnal...«

»Upam, da imaš še vse to doma?« je dejal Mark.

»Da, v moji hotelski sobi. Vse večerjaje stvari so ostale še zavite. Lahko bi jih poslala nazaj, rekoč, da jih ne bom vzela.«

»Da, tako bo najbolje. In koliko dolgov ostane še zdaj?«

»Kupila sem si samo stvari, ki sem jih nujno potrebovala. Mislim, da ni več kakor trideset tisoč dolarjev.«

»Malenkost,« je rekel Mark. »In hotel?«

»O, tudi to ni veliko. Saj sem imela samo sobo s kopalnico. Pet do šest sto dolarjev bo.«

»Poslušaj,« je povzel Mark, »vidim, da imaš prav nenavadne pojme o tem, koliko je veliko in koliko malo. Jaz imam sto osemdeset dolarjev plače na mesec. Prav dosti ne bova opravila s tem.«

»Ljubi, zato imam pa zdaj tudi vse, kar potrebujem. Prinesla ti bom balo v zakon, da boš kar strmel. In dolgo mi ne bo treba porabiti niti belica za obleke, ko sem tako preskrbljena z njimi.«

»Saj tudi ne bi mogla.«

»In vendar ne vem, s čim naj jih zdaj plačam.«

»Jutri bom vso to šaro jaz plačal,« je resno dejal Mark.

»Ali boš kradel ali poneveril?« ga je vprašala Dafna smejoč se. »Le pazi, da te ne dobe. Imel bi še sitnosti zaradi mene.«

»Ne, tega zadoščenja pač ne boš doživela. Napisal bom reportažo in jo ponudil mojemu časopisu. Reportažo o lažni vojvodinji Mayflower-ski...«

Drugi dan je Mark proti popoldnevu odšel v uredništvo »Morning Newsa«.

»Aha, vi tukaj!« je vzkljnil urednik porogljivo. »Upam, da ste dobro prespali in da se zdaj bolje počutite.«

»Hvala, imenitno!« je odvrnil Mark.

»Ne bodite tako prevzetni, sicer si boste lahko drugje dela iskali. Že vse dopolne sem vas čakal. Takoj sedite in napišite...«

»Zal mi je,« je odvrnil Mark, »prav zdaj se ne utegnem pripraviti z vami. Prišel bom pozneje, ko se bom pogovoril s šefom in dosegl, da mi povisa plačo. Na svidenje!«

Urednik je vstal in odšel za njim. »Ne bodite neumni,« je rekel Marku. »Pijani ste. Pojdite domov in se prespite! Ne maram, da bi leteli.«

»Lepa hvala, gospod kolega. Medtem ko bom govoril s šefom, lahko telefonirate v stavnico, naj puste za jutri prvo stran prazno. Veliko stvar imam!«

Glavni urednik je ravno narekoval, ko sta vstopila. Nejevoljno je dvignil glavo.

»Ha, kaj pa hočeta?«

»Imam avtentično zgodovino vojvodinje Mayflowerske,« je rekel Mark. »Od njenih prvih začetkov do konca.«

»Kaj naj to pomeni?«

»Lepo proskaj Janezek...«

Se pred dvema mesecema je bil Janezek — tedaj je imel pol leta — vzoren dojenček. Vzoren v pravem pomenu besede, kar pomeni v slovarju za dojenčke: miren, zadovoljen sam s seboj, imel je tek, spal je dosti in trdno, ni bil cmerikav, napredoval je v rasti in teži. Nobene posebne zabave in družbe ni potreboval. Zabal se je s svojimi prstki, ki jih je ogledoval lahko dolge ure, zahaval se je z nožicami, ki jih je lovil in skušal ponesti v usta, sam sebi je pa bil najprikopnejša družba. To je bilo tedaj, ko je Janezka še mali negovala.

Ko je pa morala mati v službo, je Janezek ostal sam doma, ljubljeno središče svoje okolice, ki so k njej spadali oče, dedek, babica, teta, kuharica in slučajnostni gostje.

Vsak otrok, posebno zdrav, veder dojenček, je tako ljubko bitje, da je le težko iti mimo njega, ne da bi mu posvetili nekaj naklonjenosti in pozornosti. Dokler ostane to izkazovanje naklonjenosti v pametnih mejah, ni nevarno, če je pa pretirano, otroku ne koristi, temveč škoduje. Dokaz je Janezek, kakšen je zdaj, po dveh mesecih napačne vzgoje, temelječe na preveliki ljubezni, ki je otrok prav za prav ne potrebuje.

Nekoč sem brala, da je materinska ljubezen kakor sonce. Brez sonca ne žive rastline ne morejo rasti in uspevati, brez materine ljubezni otrok ne more biti srečen. Materine ljubezni otroku ne more nadomestiti niti ljubeč oče, niti skrbna negovalka, niti še tako moderno in higiensko urejen deželni dom. Res je, prve mesece svojega življenja potrebuje otrok zelo malo: mir, snago in primerno hrano. Če je le suh in sit, pa na toplem, že je zadovoljen. Kakor pa mi sami ne živimo zgolj od kruha, temveč tudi od dobre besede, tako tudi otrok potrebuje ne uspeva samo ob mleku. Nevidne niti se tko od materinega do otrokovega srca, narava je pa materi dala tudi instinkti, da ji ljubezen — naj se nekoliko prozaično izrazim — uravnava.

Razvajani edinki so sicer dokaz, da je tudi ta instinkt dar božji in da ga vsaka mati nima. Vendar skoraj vsaka mati še dokaj pravilno vzgaja svoje dete, čeprav je nihče ni posebej učil. Ker se pa matere uče zdaj v raznih tečajih za nego in vzgojo otrok, smem trditi, da današnja mati nagonsko pa tudi razumsko dojenca neguje in vzgaja tako, da mu je to le v korist.

Drugače je pa z ljubečimi telkami, babicami in dedki. Takoj naj približajo, da vsi ti otroku dobro hočejo, toda premalo so poučeni in ne vedo, da s pretirano ljubeznijo in pozornostjo otroku samo škodujejo.

Skodljivo je, nekaj mesece starga dojenčka učiti, »kje je lučka«, »kje je urca«, »kje je mama«. Skodljivo je, če se z otrokom preveč bavimo, mlsleč, da bo sicer top in zabit. Skodljivo je, če ga že z osmimi meseci učimo, katera je »prava rokca« in katera »grda rokca«, ali pa celo želimo, da bi že znal »proskati«.

Vse to, ljube babice, tetke in prafateljice, je obremenitev za dojenčkovo živce. Otrok postane prav tako

(Ti trije modeli so risani izrečno za »Družinski tednik« in niso bili še objavljeni.)

Prekratek plašč podaljšamo in prenovimo s temnejšim plišem, kakor vidimo na našem prvem modelu. Cepica je prav tako sešla iz isteга pliša, s katerim je popravljen plašček. Za šolo je zelo praktična temno-modra obleka. Sedelce je iz kockastega blaqa. K takšni obleki se zelo lepo poda pelerina, ki je prav tako kombuirana kakor obleka.

kakor odrasel človek ob preobilici novih vtisov nemiren in živčen. Seveda se zdi to nemogoče in marsikatera me bo zaničljivo zavrnila: »Tak otrok, pa nervozen!« In vendar je tako!

Janezek je danes pravo nasprotje Janezka izpred dveh mesecev. Nemiren je, budi se v spanju, nima več takšnega teka kakor poprej in ne more biti niti minute več sam. Nič več se ne zadovolji sam s seboj, nič več pozorno ne opazuje svoje okolice, temveč hoče vse in vse novih senzocij. Ni mu dovolj, da ga mati vzame v naročje, rad bi se še uščkal, rad bi, da bi mu kdo pred nosom mahal z ropotuljico, ne more zaspati, če mu ne pofeje uspavanke, in se je iz zadovoljnega, mirnega dojenca izpremenil v cmerikavega in nemirnega. Kajpak pa že zna »proskati«, tudi že ve, kje je ura in kje je luč.

Ljubi moji, vse to je za otroka obremenitev! Otrok bo že pozneje sam razumel, kdaj naj prosil, kje je luč, kje je teta itd. Pravite, da bo zabit! Psihologi so dokazovali, da se inteligenca toliko prej izčrpa, kolikor prej pričnemo naprezati otrokove možgane. Nodarjeni, »čudežni« otroci so po navadi povprečni ljudje, a tisti ljudje, ki se v življenju odlikujejo s tvornostjo duha, so navadno bili kot otroci precej povprečni. Njihova živčna in tvorna sila je pa ostala nedotaknjena.

Zdravniki v deželni domu bi vam vedeli povedati, da včasih zaskrbljena mamica pripelje otroka, ki mu

prav nič ne manjka, pa vendarle ne uspeva, kakor bi moral. Ni bolan, pa tudi zdrav ni, čemerer je, hitro se prestraši, slabo spi in noče jesti. Po navadi je tak otrok edinec, doraščajoč v okolici samih odraslih ljudi. Zdravnik ugotovi, da je otrok živčen in da potrebuje miru. Kakšna užaljenost! Kako je to pri takšni negi mogoče? In če otrok nima sreče, da bi imel modro mater, ki bi ga pričela vzgajati drugače, se razvije v živčnega človeka, ki je pozneje sam sebi in svoji okolici v muko in nadlego.

In nauki? Otrok naj dorašča med otroci! Edinec je skoraj vsak razvajen in nekoliko živčen. Imejte torej vsaj dva otroka, kjer je dovolj za ena usta, bo tudi za druga. Boljše je, da sta dva otroka skromneje oblečena, zato pa srečna otroka in pozneje urejena, zdrava človeka, kakor da ima en sam otrok vse, pa je ob tolikšnem bogastvu že vnaprej obsojen, da bo vse življenje zaznamovan. Seveda so tudi izjeme, ki pa le potrjujejo pravilo.

Da, res, ljubezen je kakor sonce, toda če je preveč sonca, se opečemo. Preveč ljubezni otroku škoduje, tudi če je še tako dobro namerna.

Saška

NAŠ NAGRADNI NATEČAJ

Kotiček za praktične gospodinje

Za vsak prispevek, objavljen v tej rubriki, plačamo 10 lir

Zelenjavni rezki s kvasom

Razno zelenjavo skuham, sesekljaj in dodaj pol kile skuhanega in nestriganega krompirja. V to zmes vmešaj še 4 dke kvasa, po možnosti 1 jajce, osoli in izoblikuj hlebčke. Če nimas jajčka, si pomagaj z moko. Hlebčke speci na obeh straneh in jih postavi na mizo.

M. U., Ljubljana

Goveja juha brez mesa

Na masli praži na drobne listke tuzcan korenček, rumeno kolerabo, 2 krompirja, nekaj svežih paradiznikov, eno drobno čebulo in nekoliko sesekljane zelenega peteršilja. Med praženjem nekajkrat zalij. Ko je zele-

njava mehka, zalij z vodo, kolikor potrebuješ juhe, osoli in dodaj strok sirtega česna. Ko juha nekaj časa vre, poberi iz nje čebulo, peteršilj in paradiznikove lupine. Če nimas svežega paradiznika, lahko vzameš žlico paradiznikove meze. V juho lahko zakuhas močnik, ki ga narediš z jajčkom ali pa tudi brez njega, riž ali vlivance. Juha je zelo okusna in izdatna.

I. M., Ljubljana

Za vsak prispevek, objavljen v »Kotičku za praktične gospodinje«, plačamo 10 lir. Znesek dvignete lahko takoj po objavi v naši upravi. Po pošti pošiljamo šele takrat, ko se nabere več takšnih nakazil. — Prispevke naslovite na Uredništvo »Družinskega tednika«, Kotiček za praktične gospodinje, Ljubljana, Poštni predal 253.

DELO IN LEPOTA

Vsaka ženska, zaposlena v pisarni, doma, v gospodinjstvu ali kjer koli že, bi morala biti zmerom negovana, sveža in ljubka. Koikokrat srečamo zelo zmornice in vestne ženske, ki kljub svojim sposobnostim ne more dobiti nobene prave službe. Izpraviš se, zakaj. Če bi se pogledala v zrcalo, bi videla črne kolobarje okoli oči, globoke gube okoli ust in nosa, zamarnjene lase, tako da jo njena zunanjost popolnoma odbija. Če bi se potrudila in bi vsak dan žrtvovala neko svojo urico in telesa vsaj četrt ure, in ne bi bilo treba z zavistjo gledati svojih mlajših, toda za oko zmerom čednih tovarišic, ki imajo povsod dovolj uspeha.

Tudi gospodinja doma bi se morala tega zavedati. Mož, ki jo ima prav tako rad v predpasniku kakor v lepi popoldanski obleki, jo bo imel še rajši, če bo zmerom negovana, počesana, sveža kljub delu, ki si ga je napravila. Se celo ponosen bo, ker jo bodo njegovi tovariši in znanci občudovali in mu čestitali k njegovi ljubki ženi.

Najprej si razdelimo čas, ki ga bomo uporabili samo zase in za svojo nego. Marsikatera bo odgovorila: »Saj nimam časa in ne ulegnem posvetiti še tako malce časa sama sebi.«

Ze velikokrat smo pisali, da ne potrebujemo za nego obraza in telesa nič več kakor nekaj pičlih minut vsak dan. Zato ne moremo upošte-

vati prav nobenega ugovora in vam raje še enkrat pövečmo, kako si razdelite čas in nego, da boste tudi vi ostali mladi, vedri in veseli.

Vsak večer žrtvuimo 15 minut za večerno nego. Najprej očistimo obraz z dobro čistilno kremo ali vodo, osnažimo zobe s ščetko in zobno kremo ter usno vodo, posebno če kadamo, in potem okopliemo oči. Na vsako oko položimo topel obkladek kamiličnega ali lipovega čaja. Nikar ne mislimo, da je to popolnoma odveč. Ti dve minuti, ki jih žrtvuimo očem, se nam bosja stotero poplačali. Lase dobro očistimo od vseli strani. Vsak večer se hitro umijemo po vsem telesu. Če naš poklic zahteva, da ves dan stojimo, si ne smemo nikdar pozabiti okopati noge v mrzli vodi. Pet ali šest globokih vdihajev pred odprtim oknom pomirja živce in nas uspavaio v globoko in osvetojuče spanje.

Zjutraj, ko se zbudimo, bi se morali navaditi, da se sleknemo in preleknemo kakor zelo, zelo lena mačka. Zdaj pa hajd v kopalnico ali k umivalniku. Najprej si očistimo obraz, ga debelo namažemo z dobro hranljivo kremo in pričnemo telovaditi. Telovadimo deset minut, se oprhamo, zbrišemo kremo z obraza in ga prav lenko namažemo z dnevno kremo in napudramo.

Na cesto, v pisarno in na delo ne smemo nikdar namažane ali nališpane kakor najmoderneje modne lutke. Vendar se pa prav tako ne smemo prikazati z bledimi usnicami in hci. Usnice naravno namažemo z rdečilom, prav tako lici in se napudramo z dobrim pudrom. To je vendar tako malo, a učinek, ki ga s tem dosežemo, je zelo velik.

Poglavje zase so lasje in pričeska. Lasje morajo biti čisti, ne presušeni in ne premastni. Pričeska mora pa biti lakšna, da se sami lahko počesamo in da je z dvema potegljajema s ščetko speč pozivimo. Trajno kodranje mora biti dobro, vendar ne tako zelo dobro, da so kodri slinjeni in smo podobne zamorkam. Poleg tega moramo izbrati lakšno pričesko, ki se nam rez poda, čeprav ne ustreza najnovejši modi.

Poleg nega obraza in telesa imamo še nekaj drobnarij, ki nam pomagajo do lepega videza. Roke in nohti morajo biti negovani, vendar nikdar ne krvavordeči. Ni vam prijetno pri duži, če vaša tavnica ali kdo izmed vaših uslužbencev šari s črnoobrobljenimi nohti po vaši pisalni mizi ali med prodajnimi predmeti. Če se vam takšni nohti gubijo, naj velja tudi za vas, da boste imeli zmerom čiste in negovane nohte.

Prav tako ni ravno prijetno, če po vsej sobi plava duhi vašega parfuma, ki ni za vsak nos. Veliko boljše bi bilo, če se zjutraj osvježimo z dobro toaletno, sivkovo ali kolinsko vodo.

Dopolodne in popoldne posvetimo vsega skupaj osem ur delu. Preden mine osem ur, preleče veliko časa, vendar to še ni izgovor, da bi lahko med delom kar na lepem potečemo iz torbice pudrovko in rdečilo, da še enkrat prebarvamo usnice in speč obnovimo puder na nosu. Lahko se zodi, da nas prav pri takšnem opravljanju preseneči nepričakovan gost, ki si ne bo o nas ravno najboljše mislil. Zgodilo se je pa že, da si je gospodična tavnica loščila nohte, ko je vstopil v pisarno šef, o katerem je mislila, da ga ne bo več nazaj.

Jutrnja nega mora zadostovati za vse dopoldne, ne glede na to, kako smo zaposleni. Opoldne in zvečer, ko se vracamo domov, si smemo osvježiti usnice in se znova napudrati. V predalu svoje pisalne mize ali v omari moramo imeti shranjene ščetke za lase, za obleko in čevlje, glavnice, milo in papirnate pričke. Vsakokrat žrtvuimo pet minut, da na hitro očistimo čevlje in obleko, umijemo roke, da polni zaupanja sami vase stopimo na cesto. Če pa zaupamo sami vase, smo dobre volje in se niti ne razburjamo, če pride naš lanec prepozno na sestanek.

Večer je povsem naš! Preživimo ga tako, kakor sami hočemo. Zaradi tega smo lahko obdelani, kakor nam najbolj prija. Navaditi bi se morali, da si vsak večer preoblečemo obleko. Sveža obleka nam pomaga obrniti misli v drugo smer, da nič več ne mislimo na jezo in skrb, ki so nas čez dan morile. Tako ostanemo le ženska, ki se veseli svojega prostega časa, počitka in življenja.

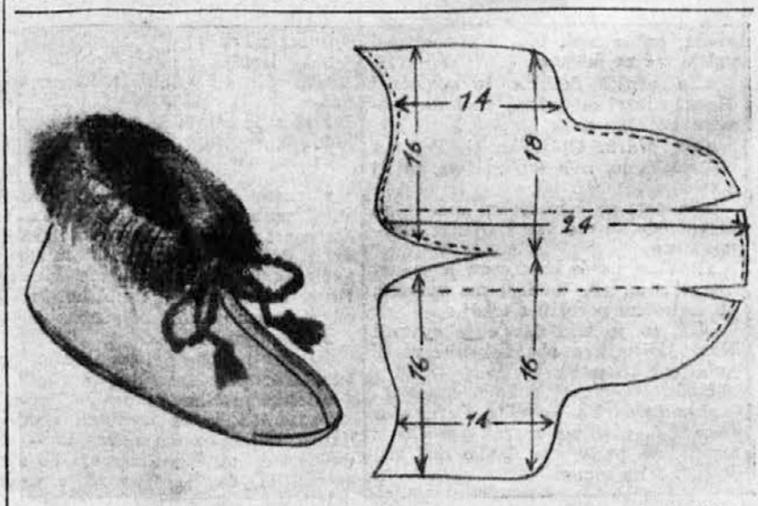
Ljudje stanujejo v gnezdih

Tuji, ki so potovali po otoku Tiburonu v Kalifornijskem zalivu, so v svoje veliko začudenj ugotovili, da tamkajšnji Indijanci stanujejo v velikih pličjih gnezdih, ki si jih sami zgrade iz slame in vrbovja.

Otok Tiburon ima zelo vroče podnebje, zato potrebujejo njegovi prebivalci stanovanje, ki je kolikor mogoče zračno, po drugi strani pa toliko močno, da svoje stanovalce varuje močnega vetra, ki čisto priburj z morja. Ta stanovanja Indijancev imajo samo zgoraj odprto. Domačini se baje v njih zelo dobro počutijo.

Mravlje s sončnikom

Neke vrste mravlje, ki žive v Južni Ameriki, imenujejo ljudje Sončnik, in svet samo zato, ker si iz listov in evetov rastlin izgrizejo okrogle ploške in jih potem nosijo s seboj nad glavo kakor ljudje sončnike. Mravlje v svojih gnezdih te lističe pregnetej v kašo in na njej goje neke posebne vrste gobice.

Tople copate iz zajčjega usnja si lahko ukrojiš po zgornjem kroju. Dlake obrniš na znotraj, za zunanjo stran pa uporabiš primerno močno blaqa.

Nadaljevanje s 5. strani.

»K 'Telegrafu'; prodal mu bom svojo zgodbo.«

»Sedite vendar in nam povejte, kar veste. Pozneje bomo govorili o nagradi.«

Mark je sedel na vogal pisalne mize.

»Predvsem,« je pričel, »sploh ni vojvodinja. Niti Angležinja ni, temveč roj-na v Tippecanou v Ohio.«

»In odkod vse to veste?«

»Vedel sem od prvega trenutka, ko sem jo zagledal. In nato sem vohal za njo in izvohal, da res ni vojvodinja. In kakšne sleparije je uganjala! Neverjetno! O, pet tisoč je vse pre-malo za takšen ovir. Zahtevam pogodbo za pet let, po dve sto dolarjev na teden in možnost povišanja. Prej ne povem ničesar.«

»Prav, začnite že vendar,« je nestrpnostno odvrnil glavni urednik.

»Saj mi je vseeno, če pišem za vas ali ne. Vendar mislim, da bi vas zanimalo, kako je v službi enega največjih tihotapcev na sponojeni jahti vtihotapila na suho za pol milijona dolarjev žganja tik pred nosom obalne straže. Povedal vam bom, če mi napišete ček za pet tisoč.«

Oba urednika sta bila kar na tr-njih. Šef je namignil tajnici in čez nekaj minut je Mark zadovoljno vtaknil v žep ček za pet tisoč. Nato jima je povedal zgodbo o jahti.

»Imenitno, imenitno!« je vzkljknil glavni urednik. »In kje je zdaj, ta vaša lažna vojvodinja?«

»Prejšnjo noč so jo ugrabili. Frank Connors in Johnny Fowler sta jo naložila v avto in jo odpeljala proti New-Jerseyu.«

»Odkod pa spet to veste?«

»Kako je s pogodbo?« je vprašal Mark. »Če bom pet let delal za vas, boste lahko početervili svojo naklado. Če podpišete pogodbo, vam povem senzacionalno zgodbo o ugrabljenju, da ji ni para.«

Šef je spet namignil tajnici, naj pripravi pogodbo, in Mark je jel pripovedovati.

»Zdaj pa le brž sedite in napišite vso zgodbo kar se da natanko. Priobčili jo bomo jutri na prvi strani.«

»Kaj pa pogodba? Rad bi jo prej podpisal.«

Tajnica je ponudila šefu pogodbo. Podpisal jo je, nato je pa še Mark pritisnil svoje ime pod njegovo. Vtaknil je svoj prepis v žep in se obrnil proti vratom.

»Hej, še trenutek,« je zaklical za njim glavni urednik. »Kje je pa zdaj? Saj ste jo vendar pripeljali nazaj v Newyork?«

»A, saj res,« je vzkljknil Mark. »Preden vam pa to povem, želim mesec dni plačanega dopusta. Po vsej tej gonji potrebujem nekoliko počitka. Razvalina sem, pravim vam, razvalina! In to je vsekako najboljši del vse zgodbe. Strmeli boste!«

»No, govorite že,« je nestrpnostno vzkljknil glavni urednik. »Dobili boste svoj dopust. Vražji izsiljevalec ste, toda najboljši časnikar, kar smo jih kdaj imeli v uredništvu. Kje je zdaj? Kaj ste storili z njo?«

Mark je stal na pragu in se rezal možakoma, ki sta napeto strmela vanj.

»Davi sem se poročil z njo. Pravkar mi kuha kosilo.«

K O N E C